4 ԱՊՐԻԼ 1997 ՈՒՐԲԱԹ #63 (1317)

Ազգ
Azg
armenian daily

«Միջազգային համաներումը» մեղադրեց Ռուսաստանի իրավապահ մարմիններին

3 ԱՊՐԻԼ, BBC: «Միջազգային համաներում» կազմակերպությունը մեղադրեց Ռուսաստանի իրավապահ մարմիններին ձերբակալյալների եւ կասկածյալների նկատմամբ կտտանքների լայն ու սիստեմատիկ կիրառման մեջ:

«Միջազգային համաներումի» հրապարակած զեկույցում ասված է, թե համազգեստով մարդիկ անձի իրավունքների նկատմամբ այժմ ավելի շատ հարգանք չեն ցուցաբերում, քան խորհրդային իշխանության տարիներին: Զեկույցը տվյալներ է ներկայացնում ծեծ ու ջարդի, բռնաբարության, էլեկտրականությամբ կտտանքների, բանտերի գերբնակեցվածության եւ թթվածնի պակասի պատճառով առաջացած մահացու դեպքերի մասին: «Միջազգային համաներումը» հատկապես կոչ արեց չեղյալ հայտարարել վերջերս հրապարակված Բորիս Ելցինի 3 հրամանագրերը, համաձայն որոնց, եւ ի հակասություն Ռուսաստանի սահմանադրության, կասկածյալներին կարելի է կալանքի տակ պահել մինչեւ 30 օր՝ առանց մեղադրանքներ ներկայացնելու եւ թույլ չտալով, որ նրանք շփումներ ունենան դատապաշտպանների եւ ընտանիքի անդամների հետ:

ԵՐԵՎԱՆ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի անակնկալ նոր նախաձեռնությունը

Հանդիպումներ ՀՅԴ բյուրոյի ներկայացուցիչների հետ Ազգային համերաշխություն, թե՞ Ազգային համաձայնության դաշինքի ճանդում

Ընդամենը 12 օրում հանրապետության նախագահը 2-րդ մեծ անակնկալն է մատուցում մեր ժողովրդին, եւ ոչ միայն: Արմենպրեսը երեկ երեկոյան հաղորդեց, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, իր նախաձեռնությամբ, ապրիլի 1-ին եւ 3-ին ընդունել է ՀՅԴաշնակցության բյուրոյի 5 անդամներին եւ իր կողքին ունենալով Ազգային ժողովի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանին, արտաքին գործոց նախարար Ալ. Արզումանյանին եւ իր աշխատակազմի ղեկավար Շահեն Կարամանուկյանին, անկեղծ մթնոլորտում, ինչպես բծախնդրությամբ նշում է Արմենպրեսը, քննարկել է «ազգային խաղաղական կյանքի տարբեր ոլորտներին վերաբերող հարցեր»: Առայժմ զույգ հանդիպումների ընթացքում մասնավորապես արծարծվել են «համայն հայությանը հուզող Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցը, Հայաստանի արտաքին քաղաքականության այլ ոլորտներներին առնչվող հարցեր»: ՀՅԴ բյուրոյի անդամներ Կարո Արմենյանի, Մասիս Բաղդասարյանի, Մարտուն Մաթեւոսյանի, Մկրտիչ Մկրտչյանի եւ Թաթուլ Օհանյանի հետ հանրապետության նախագահն ու մյուս պաշտոնատարները քննարկել են «նաեւ Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունների հետագա զարգացման հեռանկարները»: Իսկ ինչ վերաբերում է այդ հանդիպումների երեւի գլխավոր թեմային՝ Հայաստանում ՀՅԴ-ի գործունեության իրավական կարգավորման խնդրին, Արմենպրեսը բավականանում է նշելով, որ այդ մասին «հանդիպման մասնակիցները կարծիքներ փոխանակեցին», եւ վերջում ավելացնում, որ կողմերի միջեւ համաձայնություն է կայացել արծարծված հարցերի շուրջ շարունակել երկխոսությունը:

Բնականաբար, առաջին հայացքից եւ ընդհանրապես ողջունելի այս նախաձեռնությունը, որ գալիս է հենց այն պահին, երբ ազգային համերաշխության եւ համակարգված աշխատանքի անհրաժեշտությունը հրամայական պահանջ է դժվարին կացության մեջ հայտնված մեր երկրի համար, հանդիպման փաստն ինքնին, անկախ հետագա զարգացումներից, առիթ է տալիս մտորումների, մեկնաբանությունների: Առայժմ ձեռնպահ մնալով դրանցից, արձանագրենք մի քանի կետեր:

1994 թ. դեկտեմբեր 28-ի հայտնի [illegible] խզումից հետո, գուցե նաեւ ավելի շուտ 1992 թ. հունիսի 26-ին Հ. Մարուխյանի արտաքսումից հետո, սա առաջին (գոնե պաշտոնական) հանդիպումն էր կողմերի միջեւ, չհաշված 1993 թ. հեռուստատեսային [illegible] կարելի է հուսալ, որ սրանով վերջ է տրվում հոգեմաշ պայքարներին, հալածանքին եւ փոխադարձ բոյկոտներին ու հայհոյանքին:

- Վերջին օրերին Երեւանում սփյուռքյան դաշնակցականների հոծ ներկայությունը, «30+1» գործի գլխավոր մեղադրյալ Վահան Հովհաննիսյանի 108-րդ ընտրատարածքում որպես ԱԺ պատգամավորության թեկնածու գրանցման դյուրասահությունը (նրա ընտրվելու դեպքում մենք կստանանք «30+1» գործի երկուսեք «բնական» եւ «պատվավոր» [illegible]), «Ազատամարտ» շաբաթաթերթի խմբագրության վերադարձվելը, «Դրո» գործի սպասվածից ավելի մեղմ դատավճիռը, ու տակավին սփյուռքում դաշնակցական մամուլի ավելի զուսպ հնչերանգները եւ այլ նշաններ, արդեն հուշում էին ՀՀ իշխանություններ-ՀՅԴ ձնհալի եւ ըստ երեւույթին, միջնորդական բանակցությունների առկայության մասին, թեեւ առայժմ անհայտ է մնում միջնորդ կողմի ինքնությունը:

- Արմենպրեսը դարձյալ խնամքով շեշտում է, որ հանդիպումները կայացել են ՀՀ նախագահի նախաձեռնությամբ: Մի շեշտադրում, որ հարթում է ՀՅԴ-ի համար «պատվավոր» վերադարձի ուղին:

- Ինչպես ասվեց, առայժմ տեղի է ունեցել 2 հանդիպում: Առաջինը ապրիլի 1-ին պահվել է գաղտնի, մինչեւ 2-րդի կայացումը: Նշանակում է, որ կողմերի խո[illegible]:

- Կարծում ենք, որ Ազգային համաձայնության դաշինքը նորից ճաքեր կտա, մեծ ճաքեր: Համենայնդեպս, դաշնակցությունը ստիպված կլինի իր «դաշնակիցներին» համոզիչ բացատրություններ հրամցնել: Որքա՞ն համոզիչ կերեւա այսօր, Ազատության հրապարակում տեղի ունենալիք հանրահավաքում:

ՀՀ նախագահը բարձր գնահատեց ԱՄՆ կոնգրեսական Ջորջ Ռադանովիչի հայանպաստ գործունեությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ապրիլի 3-ին, ինչպես Արմենպրեսին տեղեկացրին ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունից, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ընդունել է ԱՄՆ կոնգրեսական Ջորջ Ռադանովիչին տիկնոջ հետ: Նախագահը, ողջունելով հյուրին, ասաց, որ մեզ մոտ ծանոթ են նրա գործունեությանը՝ ի նպաստ Հայաստանի եւ հայերի, ու բարձր են գնահատում այն: Լ. Տեր-Պետրոսյանը նաեւ

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

հյուրին ներկայացրեց Հայաստանի մոտեցումները ղարաբաղյան հարցի վերաբերյալ, նշելով, որ Հայաստանը պաշտպանում է Ղարաբաղի ինքնորոշման իրավունքը, առաջին հերթին որպես 150 հազար մարդու իրավունք, որոնք պիտի ազատ ապրեն եւ ստեղծագործեն այդ հողում:

Զրույցին մասնակցեց Հայաստանում ԱՄՆ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Պիտեր Թոմսենը:

ԶԻՆԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄՆԵՐ

Դումայի փակ նիստում հրապարակված տվյալները այլեւս «փակ» չեն

Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, Պետդումայի չորեքշաբթի օրվա նիստում կոմունիստ պատգամավոր Նիկոլայ Բինդյուկովն առաջարկել է կրկին անդրադառնալ Հայաստանին ռուսաստանյան ռազմական տեխնիկայի մատակարարումների հարցին, լսելով գեներալ Ռոխլինի զեկուցագիրը, որը հանդես էր գալիս հարցը հրապարակավ քննարկելու օգտին, ձգտելով, ինչպես եւ նախկինում, մատակարարումների գործին հաղորդել առավելագույն հնչեղություն: Ձայների մեծամասնությամբ որոշվեց լսումներն անցկացնել փակ դռների եւ անջատված ներքին հեռուստահեռարձակման պայմաններում: Սակայն նիստում հնչած գաղտնիքները, դեռ նիստը չավարտված, հայտնի դարձան բոլորին, քանի որ այն պատգամավորները, որոնք ցանկանում էին ծառայեցնել քննարկումները սեփական շահերին, զեկուցագրի պատճենը բաժանեցին լրագրողներին, եւ երեկ փակ նիստի քննարկումների ընթացքի մասին տեղեկությունները, ինչպես նաեւ ողջ զեկուցագիրը հրապարակվեցին մի շարք մոսկովյան թերթերում:

Պատգամավոր Գալինա Ստարովոյտովան Պետդումայի չորեքշաբթի օրվա նիստում մեղադրել է գեներալ Ռոխլինին Ադրբեջանի շահերը պաշտպանելու մեջ:

Նիստի ավարտից անմիջապես հետո Լեւ Ռոխլինին հրավիրել են Պետդումայում պետական գաղտնիքների պահպանման պատասխանատուները՝ պահանջելով դուրս բերել զեկուցագիրը համակարգչի հիշողությունից եւ գաղտնիացնել: Սակայն արդեն ուշ էր: Պետդումայի խորհուրդը հինգշաբթի օրը որոշել է ապրիլի 9-ի լիագումար նիստում քննարկել Հայաստանին զենքի մատակարարումներին վերաբերող Պետդումայի որոշման նախագիծը: Այն ներկայումս մշակման ընթացքի մեջ է:

«Փաստ» գործակալությունը տարածել է «Մոսկովսկի կոմսոմոլեց» թերթի երեկվա հրապարակումը, որի մեջ պնդվում է, թե 1993-ից 1996 թվականն ընկած ժամանակահատվածում Անդրկովկասում ռուսական զորախումբը Հայաստանին է փոխանցել ներքոբերյալ զինատեսակները.

Ռ-17 տիպի 8 օպերատիվ-տակտիկական հրթիռային համակարգեր, որոնց համար 1996 թվականի մայիս-հունիսին փոխանցվել է նաեւ 24 հրթիռ եւ նույնքան մարտական մասեր, 27 զենիթա-հրթիռային «Կրուգ» համակարգեր՝ 340 հրթիռներով, «Օսա» զենիթային համակարգի 40 հրթիռ, Տ-72 տիպի 84 տանկ եւ 50 ԲՄՊ-2, իրենց պահեստամասերով, Դ-39 մակնիշի 36 հաուբից (122 մմ), Դ-20 մակնիշի 18 եւ Դ-1 մակնիշի՝ 18 հաուբից, 18 «Գրադ» կայանք, 40 շարժական զենիթա-հրթիռային «Իգլա» համակարգ եւ դրանց 200 զենիթային հրթիռներ, 26 ականանետ եւ 7910 ինքնաձիգ, 306 գնդացիր եւ 1847 ատրճանակ, 20 հենակետային ականանետ, մոտ 230 մլն պարկուճ հրաձգային զենքի, այդ թվում լայնափող գնդացիրների համար, մոտ 480 հազար մարտագլուխ ԲՄՊ-2-ի եւ «Շիլկայի» համար, մոտ 500 հազար մարտագլուխ թնդանոթների, հաուբիցների, տանկերի եւ ԲՄՊ-1-ի համար, 945 հակատանկային կառավարվող հրթիռներ եւ մոտ 350 հազար ձեռքի նռնակ:

Վերը հիշատակված փաստաթղթում, ըստ թերթի հրապարակման, կան նաեւ բազում այլ տվյալներ, որոնցից մասնավորապես հետեւում է, թե առաքումների ընդհանուր արժեքն անցնում է 1 մլրդ դոլարից:

Տես ♦ էջ 8

Ալեքսանդր Կորժակովը՝ Պետդումայի պաշտպանության կոմիտեի անդամ

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի նախագահի անվտանգության ծառայության նախկին պետ Ալեքսանդր Կորժակովը, որը ստորին պալատի պատգամավոր է ընտրվել Տուլայից, հաստատվել է Պետական դումայի՝ Լեւ Ռոխլինի գլխավորած պաշտպանության կոմիտեի անդամ:

Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Կորժակովն ինքն է ցանկություն հայտնել աշխատելու այս կոմիտեում, եւ ստորին պալատը հավանություն է տվել նրա խնդրանքին:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բյուջեի կիսամյա դեֆիցիտը կկազմի 4,2 մլրդ դրամ

Երեկ կառավարության նիստի օրակարգում քննարկման ներկայացված 15 հարցերից ամենակարեւորը թերեւս 1997 թ. առաջին եռամսյակի բյուջեի քննարկումն էր: Ինչպես լրագրողներին հայտնեց ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար Գագիկ Շահբազյանը, բյուջեն լարված է կատարվում եւ փորձ է արվում նախատեսված ծախսերը կատարել: Նախարարը հայտնեց, որ բյուջեի կիսամյա դեֆիցիտը նախատեսված է 4.2 մլրդ դրամ: Բյուջեի կատարման համար Կենտրոնական բանկը մոտավորապես 9.6-9.7 մլրդ դրամ անտոկոս վարկ է հատկացրել կառավարությանը 6 ամիս ժամկետով: Գագիկ Շահբազյանը նշեց, որ բյուջեի եկամտային մասը պետք է 2.8-3 մլրդ դրամով ավելացնեն: Համապատասխանաբար կավելանա նաեւ ծախսերի մասը: Սակայն դա դեռ պետք է հաստատվի վարչապետի եւ վավերացվի նախագահի կողմից: Պրն Շահբազյանը նշեց, որ ծախսերի մեծացումը կախված է այնպիսի հանգամանքից, ինչպիսին սոցիալական ֆոնդերն են: Իսկ դա էլ իր հերթին կապված է հարկերի հավաքման հետ: Նախարարը հայտարարեց, որ պարտքեր կան բյուջետային հիմնարկների եւ թոշակառուների վճարման հարցերում, բայց դրանք մինչեւ ապրիլի 10-ը կմարվեն: Նախարարը հայտնեց նաեւ, թե որոշվելու է ԱՄՆ-ի կողմից 15 մլն դոլարի տրամադրված վարկով գնված ցորենի վաճառման կարգը:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Ֆրանսիան կողմնակից է երկկողմ շփումների

Ադրբեջանը փորձում է խարխլել Ռուսաստանի միջնորդական ջանքերը

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի շուրջ բանակցային ընթացքի ակտիվացումը, ինչպես հայտնի է, պայմանավորվեց Մինսկի խմբի նոր համանախագահության նշանակմամբ: Թե Ֆրանսիայի արտգործնախարարի այցը Բաքու, Երեւան, Անկարա եւ թե խմբի բանակցությունների հերթական փուլը կոչված են բեկում մտցնելու դիվանագիտական կարգավորման ընթացքում: Հայաստանի արտգործնախարարության մամուլի քարտուղար Արսեն Գասպարյանի երեկ լրագրողների համար արված հայտարարությամբ ճշտվեց, որ Ֆրանսիայի արտգործնախարարը Երեւանյան հանդիպումների ընթացքում շեշտել է, թե պետք է կոնկրետ քայլեր ձեռնարկել բանակցային գործընթացի ակտիվացման համար: Ֆրանսիան պնդել է, որ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ պետք է շարունակվեն ուղիղ շփումները: Հետագայում, ըստ ֆրանսիական կողմի, Լեռնային Ղարաբաղը կարող է ներգրավվել այդ շփումներում: Վերադառնալով Բաքվից եւ հայկական կողմին ծանոթացնելով ադրբեջանցիների տեսակետներին, Էրվե դը Շարեթը հայտնել է, թե Ադրբեջանը պատրաստ է լայն ինքնավարություն տալ Ղարաբաղին, որը մոտ լինի անկախությանը: Արսեն Գասպարյանը հիշեցրեց, թե դա Լիսաբոնում ԵԱՀԿ նախագահի կողմից հայտարարված 3 սկզբունքների շարունակությունն է, որն ըստ պաշտոնական Երեւանի, չի կարող հիմք հանդիսանալ ներկա գործընթացի համար: Միայն Երեւանի, Բաքվի եւ Ստեփանակերտի համատեղ բանակցությունների ընթացքում գտնվող լուծումը կարող է ապահովել կայուն եւ տեւական կարգավորում:

Ինչ վերաբերում է ուղիղ շփումներին, ապա մամուլի քարտուղարի ասելով, եռանախագահությունը եւ Մինսկի խմբի անդամ մյուս երկրները պետք է համակերպվեն, որ դրանք կարող են լինել միայն հետեւյալ կարգով՝ Ադրբեջան-Լեռնային Ղարաբաղ կամ էլ եռակողմ շփումներ Ադրբեջան, Հայաստան եւ Լեռնային Ղարաբաղ:

Տես ♦ էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

տեղական

Սկիզբը էջ 1

Էրվե դը Շարետը նշել է նաեւ, թե Իրանը իր գոհունակությունն է հայտնել Մինսկի գործընթացում Ֆրանսիայի ավելի ակտիվ ներգրավմամբ, հատկապես եռանախագահության կազմում ընդգրկվելու կապակցությամբ: Իհարկե, Իրանը կարող է գոհ լինել, քանի որ Ֆրանսիան Մինսկի խմբի գործընթացում կհավասարակշռի Միացյալ Նահանգների ավելի ակտիվ մասնակցությունը: Պատասխանելով մեր այն հարցին, թե Էրվե դը Շարետը ման ժամանակ կարեւորել է Թուրքիայի սահմանի բացումը ոչ միայն երկկողմ հայ-թուրքական հարաբերությունների զարգացման տեսանկյունից, այլեւ տարածաշրջանի պետությունների համար:

Ի դեպ, մարտի 27-ին Մոսկվայում տեղի ունեցած ԱՊՀ արտգործնախարարների հանդիպման ընթացքում կրկին ադրբեջանական կողմը բարձրացրել է ՌԴ-ի կողմից Հայաստանին զենք մատակարարելու հարցը: Եվ, Պրիմակովը նշել է, թե դա Ռուսաստանի ներքին գործն է եւ իրենք նարկվում է քաղաքական մեծ համաձայնագրի այն մասը (70 տոկոսը համաձայնեցված է), որտեղ դեռեւս կան անհամաձայնեցված հարցեր: Մոսկվայում քննարկվել է նաեւ Լաչինի եւ Շուշիի հարցը: Մասնավորապես, մամուլի խոսնակը հայտնեց, որ Լաչինը հայկական կողմը դիտում է որպես անվտանգության եւ ոչ թե տարածքային հարց, որը պետք է գտնվի ԼՂՀ պետականության բանակի հսկողության տակ: Իսկ Շուշին դիտարկվում է իբրեւ փախստականների հարց: Խոս-

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Ֆրանսիան կողմնակից է երկկողմ շփումների

իր հանդիպումների ընթացքում ի՞նչ տեղ է տվել վարչապետ Քոչարյանի նշանակմանը եւ որքանո՞վ է այն կապված ղարաբաղյան խնդրի լուծման հետ, Արսեն Գասպարյանը նշեց, թե այդ հարցը բացահայտ առումով չի բարձրացվել, թեեւ շատ ֆրանսիացի դիվանագետներ զարմացած էին այդ նշանակումից: Նրանք առանձին հանդիպում են ունեցել Ռ. Քոչարյանի հետ եւ ոչ մի ձեւով այդ փաստը չեն կապել բանակցային գործընթացի հետ: Ավելին, շուտով Ֆրանսիան կշնորհավորի նոր վարչապետին այդ պաշտոնում նշանակվելու կապակցությամբ: Արսեն Գասպարյանը նշեց, որ Անկարայում Էրվե դը Շարետը կքննարկի Ղարաբաղի խնդիրը, քանի որ Թուրքիան նույնպես Մինսկի խմբի անդամ է, եւ Ֆրանսիան հոյակապ երկկողմ հարաբերություններ ունի Թուրքիայի հետ: Բացի այդ, Ֆրանսիայի արտգործնախարարը Ալ. Արզումանյանի հետ հանդիպհետաքննություն են անցկացնում: Իսկ արտգործնախարար Արզումանյանը հայտարարել է, թե ադրբեջանական կողմը ԱՊՀ արտգործնախարարների հանդիպումը չպետք է օգտագործի քաղաքական նպատակներով: ԱՊՀ ղեկավարների հանդիպման ժամանակ վարչապետ Չեռնոմիրդինը նույնպես նշել է, թե դա Ռուսաստանի ներքին գործն է եւ փակել է հարցի քննարկումը: Հայաստանի արտգործնախարարության տեսակետն այս հարցում այն է, որ Ադրբեջանը այդպիսով փորձում է խախտել Ռուսաստանի միջնորդական առաքելությունը: Մամուլի քարտուղարը շեշտեց, որ Ռուսաստանի ջանքերի շնորհիվ էր, որ երեք տարի առաջ մայիսի 13-ին զինադադար հաստատվեց հակամարտության գոտում: «Ռուսաստանը ազնիվ եւ չեզոք միջնորդ է այս կարգավորման մեջ», ասաց նա:

Անդրադառնալով մոսկովյան բանակցությունների ընթացքին, մամուլի քարտուղարն ընդգծեց, որ քննակի ասելով, փախստականները պետք է վերադառնան Շուշի, բայց դա ապագայի հարց է: Մամուլի քարտուղարը անդրադարձավ նաեւ ռուս-բելառուսական նոր պայմանագրի հետեւանքներին, նշելով, որ այդ խորհուրդը բաց է բոլորի համար: Բայց Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ կնքվելիք պայմանագիրը ամենեւին չի կրկնի ռուս-բելառուսականը: Ուղղակի դա կլինի հայ-ռուսական երկկողմ հարաբերությունների մակարդակի բարձրացման հերթական քայլ: Իսկ Ռուսաստանում հնչող տարաբնույթ տեսակետները ինտեգրացիայի մասին պաշտոնական տեսակետի տարբեր արտահայտություններ են: Ամեն դեպքում, Արսեն Գասպարյանը հավաստիացրեց, թե Հայաստանի արտաքին քաղաքականության հիմնական սկզբունքները ինքնիշխանության, տարածքային ամբողջականության եւ անկախության մասին կպահպանվեն:

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԱԿ-ում, Կանադայում եւ Մեծ Բրիտանիայում շուտո՞վ կնշանակվեն դեսպաններ

Ինչպես հայտնի է, Արմեն Սարգսյանի վարչապետ նշանակվելուց հետո ոչ միայն Մեծ Բրիտանիայում, այլեւ եվրոպական մի շարք երկրներում ու նաեւ Կանադայում եւ ՄԱԿ-ում Հայաստանի դեսպանական տեղերը թափուր մնացին: Մինչեւ օրս այդ պաշտոնները վարում են հավատարմատարները: Թվում է, թե Հայաստանը դիվանագիտական առաջին դեմքեր ունենալու կարիք չունի: Միգուցե իրո՞ք ավելորդ են այդ պաշտոնները: Իր վերջին ասուլիսից մեկում ՀՀ արտգործնախարարը պատասխանելով մեր հարցին նշեց, թե շուտով նշանակումներ կլինեն: Անցավ մեկ ամիս: Այս հարցը կրկին բարձրացրեցինք ՀՀ ԱԳՆ մամուլի խոսնակի բրիֆինգում: «Դուք իրավացի եք, ասաց նա, երեք տեղերում էլ ունենք ժամանակավոր հավատարմատարներ, բայց, երբ դիվանագիտական պրակտիկայում դեսպանի մակարդակից ցածր է ներկայացվում (եթե այն ժամանակավոր բնույթ չի կրում), դա հետագայում քաղաքական նշանակություն է ունենում: Այդ կողմից համաձայն եմ ձեզ հետ: Ինչպես նշեց արտգործնախարար Արզումանյանը իր մամուլի ասուլիսում, դա օրակարգի հարց է: Հայտնի է, որ նախագահն է նշանակում դեսպանին, եւ արտգործնախարարությունը հույս ունի, որ շուտով նշանակումներ կլինեն»:

Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու հիմնօրհնեքը ապրիլի 7-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ս. Աստվածածնի Ավետման տոնակատարության օրը, ապրիլի 7-ին, ժ. 13.00-ին Երեւանում տեղի կունենա Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ մայր եկեղեցու հիմնօրհնեքի եւ չորս ավետարանիչների անուններով քարերի օծման արարողությունը՝ ձեռամբ Նորին Սրբություն Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսի:

Ըստ Մայր աթոռի Մամլո դիվանի հաղորդման, արարողությանը ներկա կլինեն ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, ՀՀ ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, ՀՀ վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը, կառավարության անդամներ, բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, ինչպես նաեւ թեմական առաջնորդների եւ թեմերի աշխարհական պատգամավորների խորհրդակցական ժողովի առիթով Մայր աթոռ ժամանած Հայաստանի եւ սփյուռքի բոլոր թեմակալ առաջնորդներն ու թեմական խորհուրդների ներկայացուցիչները:

ԴԱՏ

Ցուցմունք է տալիս հերթական վկան

«Սեպտեմբերի 25Ա»-ում երեկ լսվեց ամբաստանյալ Մկրտիչ Մեղավորյանի հարեւանուհի Ալվինա Վարդանյանի նախորդ օրվա նիստում ցուցմունք տված Արթակ Հովհաննիսյանի կնոջ ցուցմունքն այն մասին, որ սեպտեմբերի 25-ի երեկոյան տուն վերադառնալիս (ժամը չէր հիշում) շենքի մուտքում ամուսնու հետ հանդիպել է ամբաստանյալին: Անդրադառնալով նախաքննական ցուցմունքին, որի համաձայն տիկին Վարդանյանը կրակոցներ լսել էր ինչպես տնից դուրս գալիս, այնպես էլ վերադառնալիս, նա ասաց, որ թերեւս սխալվել է. կրակոցները լսելու դեպքում հազիվ թե համարձակվեր դուրս գալ տնից: Այնպես որ, մնում է երկրորդ տարբերակը՝ կրակոցները լսել են տուն վերադառնալիս, ինչը նշանակում է, որ Մեղավորյանի հետ հանդիպումը չէր կարող ժ. 20-ից ուշ լինել:

Այնուհետեւ ամբաստանյալ Վահե Բեկնազարյանի պաշտպան Սերգեյ Հովհաննիսյանը հայտնելով, որ հաջողվել է գտնել իր պաշտպանյալի [illegible] ԱԺ ներխուժածների հարձակումից խուսափած փոխզգնդապետին, առաջարկեց լսել նորահայտ վկային: Սակայն դատավորը հարմար գտավ այդ անել նախաքննությունում ընդգրկված վկաներին լսելուց հետո միայն:

Դատական նիստը հետաձգվեց մինչեւ ապրիլի 8-ը:

Լ. Պ.

Շուրջօրյա ջրամատակարարման դեպքում չի լինի ջրի վիթխարի կորուստ

«Ջուրը երեխայից թանկ է»: Որքան էլ անվայելուչ թվա՝ հին եւ իմաստուն հնդիկների բերած խոսքն է, ժողովուրդ, որն աշխարհածավալ Հնդկական օվկիանոս ունի: Իրավ, այսօր, եթե դիմենք ջրակարոտ թաղամասերի մեր բնակիչներին, խելոք հնդիկներին թերեւս առարկելով՝ համաձայնեն. հին հեքիաթների վիշապների նման ջուրը գլխներից կտրում են, վայ թե դիմացը երեխա են ուզում. Իրականում, այսօրվա «ջրատերերը» առավել գործնական, «տնտեսագետ» (շահական իմաստով) մարդիկ են. երեխան ի՞նչ են անելու՝ մանկապարտե՞զ պիտի բացեն... ավելի լավ է, հերոսած բնակիչ, ամսավճարդ բեր՝ ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամից՝ 230 դրամ հաշվարկով: Եթե անգամ ծծկեր մանկիկ կա մեջտեղում, պարտադիր մուծիր գումարը: Մուծիր քեզ հասած ջրի դիմաց:

– Ինչքա՞ն ջրի համար,– հետաքրքրվում է անվճարունակ քաղաքացին:

Այսօր ջուրը ապրանք է: Ի՞նչ արժե նրա լիտրը...

Գործակալները անձամբ բնակարաններն են հաճախում՝ ջրավարձը (նաեւ մյուս հարկերը) գանձելու համար, կարկամելով ձեռքերը տարածում են օդում.

– Մեզ ուղղություն են տվել՝ էդքան գումար հավաքել, հավաքում ենք աջ ու ձախ մերժում ստանալով...

Իրոք, մեզանում մեծ շփոթ, անհասկանալի, խառնակ վիճակ է տիրում ամենաառաջնային, ամենակենսական ծառայությունում: Առանձին տիրազգաց (այսինքն՝ տեր ու տիրական ունեցող) երջանիկ թաղամասեր այսօր առանձնանում են շուրջօրյա, նամանավանդ՝ սառնորակ (ոչ խորքային, վնասաբեր) ջրամատակարարմամբ: Հակառակ նման ջրապահով բնակիչների, տասնյակ հազարավոր երեւանցիներ (ինչո՞ւ միայն նրանք) վաղ առավոտից ոտի վրա աչքն ու միտքը [illegible] ծորակներին, անհամբեր կտրած, սպասում են փրկարար ջրերի բաղձալի գալուստին... Եթե նշված (թեկուզ սահմանափակ) ժամին ջուրը վազեց, դա նշան է, որ բոլոր ընտանիքներում խելահեղ իրարանցում է. մեծ ու փոքր աման-չամանները լցվում են կենսարար ջրով (թեկուզ այդ ջուրը խորքային է: Այդ կարգի ջրերը կասկածով ընդունում ենք որպես նոր հանքային ըմպելիք, որը տաք է եւ կրահամ...): Ջրային մեր գործակալները այդ ի՞նչ ուղղություն են վերցրել եւ հետաքրքիր է՝ ումի՞ց, որ բոլորից անխտիր նույն չափի կլոր-թանկ գումարն են պահանջում 230 դրամ... Այս ի՞նչ կարգի արդարություն է ժողովրդավարական հայոց կառավարությունում... Հայկական անուշակ-սառնորակ, աշխարհական ջուրը երբեք չի

պակասել մայրաքաղաքում եւ ամենուր: Այսօր ի՞նչ պատահեց: Հո ազերի չարագործ հարեւանները չե՞ն խանգարող-շրջափակողները: Այսօր ջուրը երեւանում եւ ամենուր չի բավարարում: Ինչո՞ւ: Պատճառները շա՞տ են: Նման պատճառների շարան՝ Խրիմյան Հայրիկի առաջ բերել է մի վանահայր, որի սպասարկած եկեղեցու զանգը, հակառակ հայոց կաթողիկոսի կոնդակին, չի ղողանջել: Ինչո՞ւ: Վանահայրը ասել է առաջին պատճառը. եկեղեցին զանգ չի ունեցել: Ուրեմն, մյուս պատճառները ավելորդ են...

Հանրապետության ջրային բնագավառի պատասխանատուները անպայման կվկայեն, որ այսօր ոչ պակաս քանակով ջուր է մատակարարվում մայրաքաղաքի ազգաբնակչությանը... Ջուրը, սակայն, չի բավարարում: Պաշտոնածս վանահոր արդարախոսությամբ հայտնեմ այսօրվա ջրապակասության գաղտնիքը, առաջին պատճառը: Աչքը վախեցած բնակիչները, թեկուզ մեկ-երկու ժամյա ջրամատակարարման պայմաններում նախօրոք հավաքած-կուտակած ջրերը բաց են թողնում լողավազաններից, ամեն տեսակ կահկարասիներից՝ ինչ է՝ «թարմ» ջուր ունենան բնակարաններում... Այսպես, ամեն օր, ամեն առավոտ եւ իրիկուն (չնայած ջրամատակարարման ռեժիմին): Ահա, այսպես առկա են ջրային վիթխարի կորուստներ... Մեծարգո հայոց կառավարությունը, եթե մայրաքաղաքում (ոչ միայն մայրաքաղաքում) կազմակերպի շուրջօրյա ջրամատակարարում, հարցը կլուծվի ինքնաբերաբար... Սակայն, մեր օրերում, դժբախտաբար, կառավարական, պետական, նույնիսկ համայնքային այրերից ոչ շատերը որդեգրել են «Կրակը՝ մեզ, մոխիրը՝ քամուն» հանգավոր գործելակերպը: Քամին էլ, ըստ նրանց, պարապ ժողովուրդն է, որ հաճախ անտեղի աղմուկ ու սուլոց է բարձրացնում... Մի՞թե քամի-փոթորիկներից նրանք չեն զգուշանում...

Ռ. ԿԱՐԱՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Հայպետստանդարտը կերաշխավորի կշեռքների ճշտությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայպետստանդարտը պատրաստ է երաշխավորել իր չափագիտության ծառայության եւ հանրապետության սերտիֆիկացման, չափագիտության եւ ստանդարտացման կենտրոնների կողմից ստուգաչափված ու դրոշմակնքված սեղանի թվացուցային կշեռքների ճիշտ աշխատանքը: Այդ նպատակով ձեռք են բերվել պաշտպանվածության բարձր աստիճան ունեցող դրոշմակնիքներ, որոնց կեղծումը գործնականում անհնար է:

Ինչպես Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեցին պետստանդարտի լրատվական ծառայությունում, սեղանի թվացուցային կշեռքների վրա կտեղադրվեն միայն կարմիր գույնի, վեցանիշ թվով համարակալված դրոշմակնիքներ: Դրանք գրանցվելու են պետական գրանցամատյանում, որտեղ նշվելու են տվյալ համարի դրոշմակնիքով վավերացված թվացուցային կշեռքի համարը եւ այն օգտագործողի իրավաբանական հասցեն:

Նշենք, որ Հայպետստանդարտը երաշխավորում է նաեւ մեկ տարի ժամկետով վկայագրված այն կշեռքների ճիշտ աշխատանքը, որոնք կնքված են «1997» թիվը կրող պլաստմասայե դրոշմներով: Նոր դրոշմակնիքները կբաշխվեն ՀՀ ՍՉՍ հանրապետական եւ Գյումրիի, Վանաձորի, Գավառի, Կապանի, ԼՂ կենտրոններին, ինչպես նաեւ Էջմիածնի չափագիտական լաբորատորիային, որոնց կողմից իրականացվելիք կշեռքների ստուգաչափման եւ դրոշմակնքման աշխատանքները զուգահեռաբար կտարվեն ամբողջ հանրապետությունով: Նոր դրոշմներով կկնքվեն առաջին հերթին վկայագրման ժամկետն անցած սեղանի թվացուցային կշեռքները: Այդ աշխատանքները կավարտվեն 1998 թ. մարտին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է սարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151965,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Կարոտախտ եւ դիվանագիտություն

Դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու 5-րդ տարեդարձի առթիվ

«Մոսկվան եւ Մինսկը քայլում են միեւնույն ճանապարհով. մեկին դա դուր է գալիս, մյուսին՝ ոչ: Ռուսաստանը եւ Հայաստանը նույնպես ունեն մեկ ընդհանուր ճանապարհ, մեզանում նույնպես ընթանում են փոխշահավետ ինտեգրացիոն գործընթացներ: Համոզված եմ, որ գործընթացների հետագա վերընթաց զարգացումը կհանգեցնի մեր փոխհարաբերությունների ոլորտում սեփական մոդելի ձեւավորմանը: Այսօր խոսվեց բանակի մասին, խոսվեց նաեւ Մոսկվայում ինչ-որ տեղ լսվող բանակին ուղղված քննադատությունների շուրջ (միտքը վերաբերում է Հայաստանին զենքի անհատույց մատակարարման հարցին - Ա. Ղ.), սակայն հավաստիացված եմ, որ նման ձայները չեն արտացոլում ՌԴ ղեկավարության պետական քաղաքականությունը եւ դեռ ավելին, համոզված եմ, որ այդ ձայները չեն բխում նաեւ ՌԴ քաղաքական հետաքրքրությունների շրջանակներից»: Անդրեյ Ուռնովի այս միտքը եւս մեկ անգամ շեշտվեց երեկ՝ ապրիլի 3-ին, Արտասահմանի հետ մշակութային կապերի ընկերության շենքում, ուր ՀՀ-ում ՌԴ դեսպանը հրավիրված էր մասնակցելու Հայաստանի եւ Ռուսաստանի դիվանագիտական հարաբերությունների 5-րդ տարեդարձին նվիրված միջոցառմանը: Դահլիճում էին նաեւ ՀՀ-ում ՌԴ դեսպանատան աշխատակիցները, Հայաստանում տեղակայված ռուսական զորքերի հրամանատարներից գեներալ-մայոր Տրեսյակովը, ՀՀ ԱԳՆ փոխնախարար Սերգեյ Մանասերյանը, գիտության եւ մշակույթի հայտնի մարդիկ եւ այլք: Անդրեյ Ուռնովը դրականորեն գնահատեց Մոսկվայում կայացած ԱՊՀ երկրների նախագահների գագաթաժողովի արդյունքները, հույս հայտնելով, որ մոտակա ամիսներին կամ ծայրահեղ դեպքում մեկ տարվա ընթացքում ի վերջո կիրականանա «տարվա կամ նույնիսկ տասնամյակի իրադարձությունը, երբ ՀՀ նախագահի Մոսկվա կատարած պաշտոնական այցի ժամանակ կստորագրվի «ՌԴ եւ ՀՀ միջեւ բարեկամության, համագործակցության եւ փոխօգնության մասին» նորոգված պայմանագիրը»:

Փոխնախարար Սերգեյ Մանասերյանը շատ բարձր գնահատական արժանացրեց ՌԴ դեսպանատան գործունեությունը, առանձնակի ընդգծելով աշխատանքի պրոֆեսիոնալիզմն ու բանիմացությունը: Ընդ որում, նշված որակները, ըստ պարոն Մանասերյանի, բնութագրական են ոչ միայն Անդրեյ Ուռնովի անձնակազմի, այլ նաեւ Վլադիմիր Ստուպիշինի «թիմի» գործունեության համար:

Ելույթներով հանդես եկած ակադեմիկոսներ Ղարիբջանյանի, Գալոյանի, Ղարագյոզյանի, ինչպես նաեւ Էդվարդ Միրզոյանի, Գեւորգ Էմինի, Ալեքսանդր Գրիգորյանի, Հենրիկ Իգիթյանի, Սերգեյ Իսրայելյանի խոսքերը զգացմունքային էին: Նշված ելույթների մեծ մասը չափից դուրս քաղաքականացված էր («Ելցինը եւ Լուկաշենկոն սխրանք են կատարում» ակադեմիկոս Ղարիբջանյան, կամ, օրինակ, «Երբ տեսնում եմ ՌԴ եւ Բելառուսի միացման դեմ բողոքները, ինչ է մնում հեռուստացույցը ջարդեմ» կինոռեժիսոր Իսրայելյան, եւ այլն), սլավոնական երկու երկրների միությունը առավել քան ողջունելի: Էդվարդ Միրզոյանը նույնիսկ արտասանեց. «Մտածում եմ, որ լավ կլիներ, եթե հիմա արդեն Հայաստանը եւ Բելառուսը միանային»:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

Լայնորեն կնշվի Հովհաննես Բաղրամյանի ծննդյան 100-ամյակը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այս տարի լրանում է Խորհրդային Միության կրկնակի հերոս, մարշալ Հովհաննես Բաղրամյանի ծննդյան 100-ամյակը: ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիան հոբելյանը նշելու ընդարձակ ծրագիր է մշակել:

Հոբելյանական հանդիսավոր նիստից բացի, պատմության ինստիտուտի նախաձեռնությամբ, կանցկացվի գիտական նստաշրջան, որի օրերին ակադեմիայի գլխավոր մասնաշենքի ճեմասրահում կբացվի մարշալի կյանքն ու գործը ներկայացնող վավերագրերի, լուսանկարների, գրքերի ցուցահանդես: Վերջինս կազմակերպելու են ԳԱԱ հիմնարար գրադարանը, Հայաստանի արխիվային գլխավոր վարչությունը, «Հովհաննես Բաղրամյան» հիմնադրամը:

Տարվա ընթացքում հանդիպումներ տեղի կունենան հայկական բանակի զորամասերում, որոնց ընթացքում կխոսվի Հովհաննես Բաղրամյանի եւ, ընդհանրապես, հայ ժողովրդի մարտական ավանդույթների մասին:

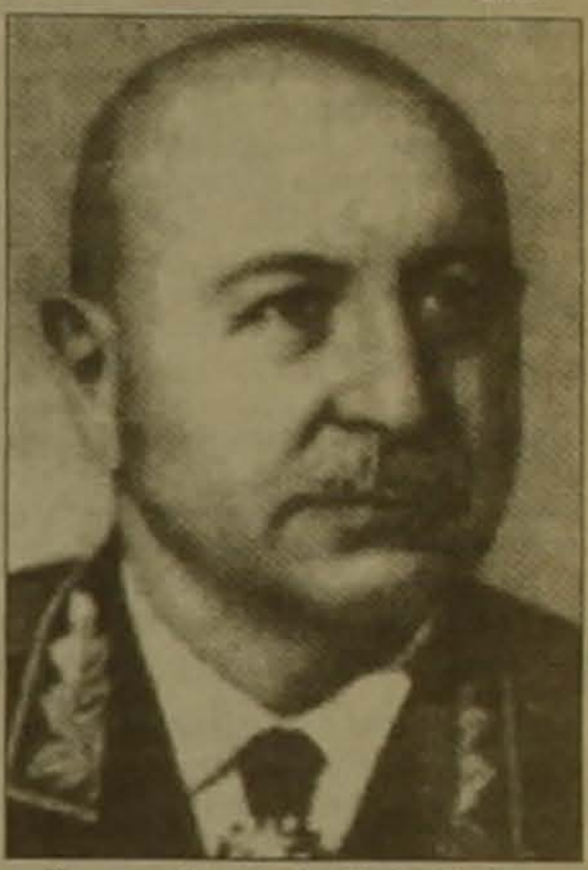

Մարշալ Բաղրամյանի մասին բազմաթիվ հրապարակումներ են նախատեսվում ակադեմիական հանդեսներում եւ պարբերական մամուլում:

Մինչեւ տարեվերջ Արմավիրի մարզի հինգ բնակավայրեր գազ կստանան

ԱՐՄԱՎԻՐ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մարզի Նորավանի համայնքում վերսկսեց բնական գազի մատակարարումը: Արմավիրի գազի տարածքային ծառայության պետ Ռաֆիկ Ղազարյանի խոսքերով, մինչեւ տարվա վերջ մարզի հինգ համայնքներում նույնպես կսկսվի գազամատակարարումը: Այն բնակչությանը տրվելու է գազահաշվիչներով: Ներկայումս կատարվում են դրանց տեղադրման աշխատանքները:

ԳԵՈԴԵԶԻԱ

Միջազգային սեմինար Երեւանում

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ապրիլի 3-ին Հայաստանի ճարտարապետության տանն աշխատանքն սկսեց «Տեխնոլոգիայի խնդիրներն ու չափման համակարգերը գեոդեզիայում, կադաստրում եւ գեոդինամիկայում» թեմայով միջազգային սեմինարը: Այն կազմակերպել են ՀՀ կրթության եւ գիտության, քաղաքաշինության նախարարությունները, Երեւանի ճարտարապետաշինարարական ինստիտուտը եւ Մոսկվայի գեոդեզիայի ու քարտեզագրության պետական համալսարանը:

Ընթերցվեց ՀՀ վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի ուղերձը սեմինարի մասնակիցներին, որում վարչապետը ողջունել էր նրանց հայոց հինավուրց հողի վրա եւ հույս հայտնել, որ Հայաստանի համար սեմինարը մեծ նշանակություն կունենա: Երեւանի ճարտարապետաշինարարական ինստիտուտի ռեկտոր Արեստ Բեգլարյանը լրագրողների հետ հարցազրույցում նշեց, որ ինստիտուտի տիեզերական գեոդեզիայի ամբիոնը Եվրոպայում հայտնի է իր գերճշգրիտ լազերային հեռաչափով: Ըստ ռեկտորի, ցավոք, վերջին 6-7 տարիներին խզվել են Հայաստանի կապերը Եվրոպայի հետ: Նա հույս հայտնեց, որ սեմինարի միջոցով հիմք կդրվի նոր համագործակցության, որտեղ համագործակցող երկրները միմյանց կլրացնեն: Ըստ պարոն Բեգլարյանի, ամենակարեւորն այն է, որ արբանյակից կատարվող չափումները վարչատարածքային նոր բաժանումներով Հայաստանին կօգնեն ճշգրիտ որոշելու մարզերի, համայնքների, քաղաքների սահմանները:

Ռուսաստանի բուհերի ասոցիացիայի նախագահ Վիկտոր Սավինիխը եւս կարեւորեց սեմինարը, նշելով, որ «Հողի մասին» օրենքի ընդունմամբ Հայաստանի համար այն օգտակար կլինի նաեւ հողային կադաստրի նոր քարտեզների ստեղծման հարցում: Սեմինարը կավարտվի ապրիլի 5-ին:

Ուղեգիրը դեռեւս աշխատել չէ, իսկ գործազուրկների թիվն ինչպե՞ս կրճատվեց

Կանանց հանրապետական խորհուրդը աջակցելով «Տիկնայք եւ պարոնայք» թերթի խմբագրակազմին՝ Հայաստանում կանանց վիճակի բարելավման հիմնադրույթները քննարկելու նպատակով, երեկ զրույցի էր հրավիրել Երեւանի զբաղվածության կենտրոնի տնօրեն Արթուր Սարգսյանին: Սկզբից եւեթ ասենք, որ պրն Սարգսյանի ու կանանց հանրապետական խորհրդի տեսակետը՝ կանանց զբաղվածության հարցի վերաբերյալ, միանգամայն տարբեր էր: Հանրապետությունում գործող զբաղվածության մասին օրենքը, պրն Սարգսյանի կարծիքով, խիստ դեմոկրատական օրենք է, քանի որ քաղաքացուն նույնիսկ աշխատելու պարտադրանք չի ներկայացվում: Իսկ կանանց հանրապետական խորհրդի նախագահ Նորա Հակոբյանի կարծիքով, դա արվել է պատասխանատվությունից խուսափելու համար եւ երբեք էլ դեմոկրատիայի չափանիշ չի կարելի համարվել:

Պրն Սարգսյանի հաջորդ, ցնցող, հայտարարությունը, որը խիստ դիմադրության հանդիպեց, այն էր, որ 85 թ.-ի համեմատությամբ կիսով չափ կրճատվել է հանրապետության գործազուրկների թիվը՝ 350 հազարից իջնելով 170 հազարի: «Սա նշանակում է, որ աշխատատեղերն են ավելացել», հայտարարեց նա, որից հետո, թերեւս ներկաների զարմանքն ու զայրույթը մեղմելու նպատակով համաձայնեց, որ նման տրամադրությունը հետեւանք է հանրապետությունում առկա քողարկված գործազրկության եւ թաքնված զբաղվածության:

Զբաղվածության կենտրոնի տնօրենի ներկայացրած վիճակագրությունը նույնպես հույս չէր ներշնչում, անգամ հակասական էր: Պրն Սարգսյանը տեղեկացրեց, որ կենտրոնի ստեղծման օրից՝ 92-ից սկսած իրենց մոտ հաշվառվել են 80 հազար գործազուրկներ, որոնց 78 տոկոսը կանայք են: Հաշվառվածների զգալի մասը բարձրագույն կրթություն ունի, որոնց 22 տոկոսը դարձյալ կանայք են, իսկ 15-18 տոկոսը միջնակարգ մասնագիտական կրթություն ունեն: Հաշվառված 60 հազար կանանց մեծ մասը տնտեսապես ակտիվ են համարվում՝ 35-50 տարեկան են: Մինչ օրս աշխատանքի տեղավորման ուղեգիր են տվել 12-13 հազար քաղաքացու, սակայն նրանցից մինչեւ 6000-ի աշխատանքի տեղավորվելու վերաբերյալ տեղեկություն ունեն: Կենտրոնի տնօրենի ասելով, աշխատանքի տեղավորվածների 60 տոկոսը կանայք են, ամեն ամիս աշխատանքի տեղավորման ուղեգիր են հանձնում 1000 քաղաքացու, որից 700-ը դարձյալ բաժին է ընկնում կանանց: Հաշվառված գործազուրկների մեջ կանանց գերակայությունը պրն Սարգսյանը պայմանավորեց հայ կնոջ զուտ ազգային խառնվածքով՝ ընտանիքի հոգսը կնոջ ուսերին է ծանրացած, իսկ տղամարդիկ անհարմար են զգում գործազուրկ բառից:

Ինչ խոսք, աշխատանքի տեղավորման ուղեգիր հանձնելը դեռեւս հարցի լուծում չէ, կարեւորը նրանց իրականում աշխատանքով ապահովելն է, որը զբաղվածության կենտրոնի տնօրենը ուժերից վեր գործ է համարում՝ «մենք միջնորդ ենք ընդամենը, պարտադրել չենք կարող»: Բացի այդ, 2000 դրամ աշխատավարձով աշխատատեղի ուղեգիրը չի կարող օգնել գործազուրկին, եւ նա անկասկած կնախընտրի կենտրոնի հատկացրած 3000 դրամ նպաստը: Ներկաների ուշադրությունից չվրիպեցին նաեւ աշխատանքի հրավիրման ազդագրերը՝ երիտասարդ ու գեղեցիկ աղջիկների, անկախ աշխատանքի բնույթից: Նմանօրինակ մի հայտարարություն է իր թերթում զետեղել նաեւ զբաղվածության կենտրոնը՝ 25-27 տարեկան աղջիկներին հավաքարարի աշխատանք առաջարկելով Ազգային ժողովում:

Վիրավորանք չէ՞ կանանց նկատմամբ: Պրն Սարգսյանը փորձեց մեղմել այս նվաստացուցիչ հայտարարությունների թողած տպավորությունը, ներկայացնելով կենտրոնի կողմից իրագործվելիք առաջիկա երեք ծրագրերը, որոնք մխիթարական կարող են լինել զբաղվածության հարցի լուծման ճանապարհին: «Գառնի» արտադրական միավորման առաջարկով, 100 կանայք մեկամսյա մասնագիտական ուսուցում կանցնեն՝ 5000 դրամ կրթաթոշակով: Սոցապ նախարարի ցանկությամբ կպատրաստեն անգլերենի 5 թարգմանիչներ եւ 15 համակարգչային մասնագետներ՝ նրանց ապահովելով 3600 դրամ թոշակով: Երրորդը՝ սնունդ աշխատանքի դիմաց ծրագիրն է, որում կարող են ընդգրկել 120 քաղաքացիների: Կանաչապատման, գազոնների էտման եւ նմանատիպ այլ աշխատանքների դիմաց նրանք օրական կստանան 1 կգ ալյուր, 250 գ ձեթ եւ 250 գ ոլոռ:

Ս. Պ.

ՖԱՆՏԱԶԻԱ

Ծածկագրեր Հայոց այբուբենում

Հայոց լեզվի խորքում՝ գաղտնի մի լեզու

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՓԱՍՏ: Հայոց գրերի գյուտի հեղինակ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի առաջին կենսագիր Կորյունի հաղորդման համաձայն Հայոց այբուբենը աստվածային ծագում ունի: Հնից մեզ ավանդվել է, որ Մաշտոցը Աստծո ձեռքով դրոշմված գրեր է մատուցել իր ժողովրդին, այն, ինչ երեւացել է իրեն Սուրբ տեսիլում ճգնակյաց տքնանքներից եւ աղոթքներից հետո: Սա, գուցե, կարելի էր գեղեցիկ առասպել համարել, եթե 34-ամյա լրագրող Արթուր Հովհաննիսյանի կողմից չբացահայտվեին հայոց այբուբենի ծածկագրերը (երկուսը տառաթվային, եւ մեկը տառապատկերային):

Ինչպես տեղեկացրեց Արթուր Հովհաննիսյանը, մոտ 1.5 տարի տեւած պրպտումներից, հայոց գրերի բոլոր բառերի վերլուծությունից հետո իրեն հաջողվել է ընթերցել հայերենի խորքում գտնվող եւս մի սրբազան լեզու՝ արտահայտված թվային իմաստություններով: Ծածկագրերից առաջինի գաղտնիքը կայանում է հայոց այբուբենի տառերի թվային արժեքները առանց զրոների ընթերցելու եւ գործածելու մեջ: Դրանց կիրառման սկզբունքը բառի տառերի թվերն իրար գումարելն ու ստացված արդյունքը թվանշերի հաջորդաբար գումարման սկզբունքով պարզ թվերի համակարգի որեւէ թվի, ինչպես նաեւ «10» եւ «13» թվերին հանգեցնելն է: Երկրորդ ծածկագրի վերծանման սկզբունքը այբուբենի յուրաքանչյուր տառի թվային այսօրինակ արդյունքին տառանվան թվային գումարը հավելելն ու երկրորդ ծածկագրով արտահայտված տառի թիվը ստանալն է: Այս կերպ, օրինակ, Աստծուն խորհրդանշող «Ա» (1) տառի երկրորդ թվային արժեքը ստացվում է 7-ը՝ դարձյալ հանրահայտ Աստվածային մի թիվ. (Ա (1) + ա (1) + յ (3) + բ (2) = 7): Ի դեպ, 7-րդը հայոց այբուբենում «Է» տառն է, որը դարձյալ խորհրդանշում է Աստծուն, Էությունը եւ, ինչպես հայտնի է Աստվածաշնչից, Աստծո անունն է հանդիսանում: Ավելորդ չենք համարում մեջբերել մի քանի օրինակ արտահայտված երկու ծածկագրերով. Աստված - 1 + 2 + 4 + 3 + 1 + 5 = 7, 2-րդ ծածկագրով 7 + 9 + 4 + 5 + 7 + 2 = 34 = 3 + 4 = 7, հաց - 7 + 1 + 6 = 14 = 1 + 4 = 5 + գինի - 3 + 2 + 4 + 2 = 11 = 1 + 1 = 2 — = (5 + 2) = 7, 2-րդ ծածկագրով հաց - 2 + 7 + 9 = 18 = 1 + 8 = 9 + գինի - 1 + 1 + 6 + 1 = 9 = (9 + 9) = 18 = 1 + 8 = 9: Հայտնի է, որ հացը խորհրդանշում է Քրիստոսի մարմինը, իսկ գինին՝ արյունը: Առաջին ծածկագրով ստացված դրանց թվային գումարը 7-ը, համապատասխանում է «Աստված բառի» թե 1-ին, թե 2-րդ ծածկագրերով ստացված թվերին: Լիարժեք բացատրություն ունի նաեւ «հաց» + «գինի» բառամիացության երկրորդ ծածկագրով ստացված «9» թիվը: Նշենք միայն, որ Դրախտ բառն առաջին ծածկագրով արտահայտում է «9» թիվը, իսկ 7-ից բացի «9»-ը թվի խորհուրդն արտահայտող Կենաց ծառի պատկերը գալիս է վաղնջական ժամանակներից: Եվս մի փաստ. «Առաքեալ» բառը (հին ուղղագրությամբ) երկու ծածկագրերով էլ տալիս է «12» թիվը, որը խորհրդանշում է 12 առաքյալներին, իսկ 12-ի ներքնագումարը (1 + 2) «3» թիվն է արտահայտում, որն իր հերթին, խորհրդանշում է Յիսուս Քրիստոսին (սուրբ եռամիասնության գաղափարը), քանզի Քրիստոսն ինքն էլ Աստծո կողմից առ մարդություն ուղարկված առաքյալ էր: Վերլուծությունների ընթացքում հեղինակը կատարում է մի քանի զգայացունց հետեւություններ: Մասնավորապես, համոզված է, որ առաջին անգամ ճշգրիտ գիտությամբ (աշխարհում ամենամեծ ապացուցողական արժեքն ունեցող թվերի լեզվով) կարելի է Աստծո գոյության փաստի ուղղակի ապացույցը ներկայացնել: Ուշագրավ է նաեւ մի այլ հետեւություն՝ կապված ծածկագրման նպատակի հետ: Ըստ Արթուր Հովհաննիսյանի, ծածկագրումը կատարվել է մարդկությանը թերեւս, 20-րդ դարավերջի մարդկությանը գաղտնի լեզվով հաղորդելու այնպիսի մտքեր, իմաստություններ, նաեւ զգուշացում, որոնք սովորական լեզվով հաղորդվելու դեպքում չարի հետեւորդների կողմից թաքցվելու կամ ոչնչացվելու էին:

digitised by A.R.A.R.@

Սահմանային տպավորություններ

«Ազգի» ապրիլի 3-ի համարում համառոտ տեղեկատվություն էինք հրապարակել ՌԴ Պետական դումայի պատվիրակության՝ նախօրեին Արտաշատի սահմանապահ ջոկատ այցելելու մասին: Հիշեցնեմ՝ մոսկովյան հյուրերի նպատակը ռուսաստանյան սահմանապահների ծառայության պայմաններին ծանոթանալն էր: Սա՝ պաշտոնապես: Սակայն նրանց հետ անցկացրած ամբողջ օրվա ընթացքում ինձ չէր լքում այն ներքին զգացողությունը, թե ռուս խորհրդարանականները, հավանաբար, եկել էին սեփական փորձով համոզվելու, սեփական աչքերով տեսնելու, թե անհրաժե՞շտ է, արդյոք, ռուսական սահմանապահների ներկայությունը հայ-թուրքական պետական սահմանում, ավելորդ «շռայլություն» չէ՞ դա Ռուսաստանի համար:

Խոր Վիրապում, ուր ձեռքդ մեկնես՝ Արարատն է, ռուսաստանյան խորհրդարանականների պատվիրակության ղեկավար, պաշտոնաթող գեներալ-լեյտենանտ Գենադի Բյոնովը, պատվիրակության անդամներ Տատյանա Աստրախանկինան, Էլլա Պանֆիլովան, Վասիլի Իվերը, Վլադիմիր Վոլկովը եւ մյուսները (իմիջիայլոց՝ բոլորն էլ սահմանապահների զինվորական համազգեստով) ուշադիր լսում էին Արտաշատի ջոկատի ավագ սպա, «Ազգի» նախկին լրագրող, փոխգնդապետ Գագիկ Բուլղադարյանի բացատրությունները: Գագիկը ցույց տվեց այն ափին գտնվող էլեկտրոնային հետախուզական երկու սարքերը, որ տեղադրել են ամերիկացիները՝ դեռեւս ԽՍՀՄ-ի հետ հակամարտության ժամանակներից, եւ որոնք ի վիճակի են «լսելու» 800 կմ խորությամբ տարածք, մինչեւ Ստավրոպոլ: «Այդ սարքերով ինֆորմացիա են քաղում նույնիսկ Երեւանի տաքսիների մեջ տեղադրված հեռախոսային խոսակցություններն ունկնդրելով, նկատեց փոխգնդապետ Բուլղադարյանը. [illegible] քրդերից այդ սարքերը պաշտպանելու պատրվակով, Թուրքիան սահմանի այս հատվածում տեղակայել է անհամեմատ ավելի մեծ քանակի զորք ու զրահատեխնիկա, քան դա թույլատրվում է զինուժի թեւային սահմանափակման Փարիզի պայմանագրի պահանջների համաձայն»: Տպավորությունը ցնցող էր, հնարավոր հակառակորդի ռազմական սպառնալիքը՝ ցավ պատճառելու չափ շոշափելի, եւ Գենադի Բյոնովը ներքին պոռթկումով ձեռքը մեկնեց դեպի Թուրքիան. «Ահա նա, ՆԱՏՕ-ն», ասաց պաթոսով, ասես շարունակելով մինչ այդ ՆԱՏՕ-ի դեպի Արեւելք ընդարձակման առթիվ ծավալված խոսակցությունները: Իսկ այդ խոսակցությունների ժամանակ գրեթե բոլոր խորհրդարանականները միանշանակ դեմ էին արտահայտվում ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման ծրագրերին: Ըստ նրանց՝ այժմ Ռուսաստանի խորհրդարանականները բաժանվում են ոչ այնքան կուսակցական-խմբակային հատկանիշներով, որքան՝ ՆԱՏՕ-ի նկատմամբ վերաբերմունքով: Պետական դումայում սկսվել է «Հակա-ՆԱՏՕ» ոչ պաշտոնական անվանումով մի հոսանք, որին հարում է առնվազն 248 պատգամավոր: Եվ այդ հոսանքի մեջ ներառված են թե իշխանամետ «Մեր տունը Ռուսաստանն է» խմբակցության, թե ընդդիմադիր «Ժողովրդաիշխանություն» (Նիկոլայ Ռիժկով), կոմկուս (Գենադի Զյուգանով), «Ռուսաստանյան տարածաշրջաններ», լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության (Վլադիմիր Ժիրինովսկի) եւ այլ թեւերի ներկայացուցիչներ:

Ռուս խորհրդարանականներից մեկի հետ զուտ մարդկային զրույցի ժամանակ (առանց լրագրողի ձայնագրիչը միացնելու) համոզվեցի՝ եթե մինչեւ սահման գալը որեւէ մեկը դեռ որեւէ կասկած էլ ունեցել էր, ապա Հայաստանում համոզվել է, որ ռուս եւ հայ սահմանապահները, ուս ուսի, այսօր պաշտպանում են ոչ միայն մեր երկրի անվտանգությունը, այլեւ՝ Ռուսաստանի ռազմավարական շահերը:

«Իսկ Տուլեեւը, Ռոխլի՞նը», հարցրի՝ ակնարկելով Հայաստանից ռուսական ռազմական հենակետերը հանելու նրանց կեցվածքը, ինչպես նաեւ Հայաստանին իբր թե անհատույց զինտեխնիկա մատակարարելու խնդրի շուրջ բարձրացված աղմուկը:

Հետեւեց հոգու խորքից եկող տղամարդկային մի երկարաշունչ հայհոյանք ոչնչացնող բնութագրերով երկուսի հասցեին էլ: Մեկ ուրիշը բացատրեց, թե «Տուլեեւը, իհարկե, բացառություն, կարող է նաեւ իր մասնավոր կարծիքն ունենալ, նույնը՝ Ռոխլինը, որը ավելի շատ արտառոց հայտարարություններով ձգտում է ուշադրություն գրավել»:

Բոլոր խորհրդարանականները վստահ էին, որ Պետական դուման անվերապահորեն կվավերացնի Հայաստանում ռուսական ռազմական հենակետերի մասին հայ-ռուսական միջպետական պայմանագիրը՝ «շատ հավանական է՝ միաձայն»: Դե, իսկ եթե մի քանիսն էլ դեմ լինեն, ապա «իրենց սոցիալական հենարանը հանդիսացող շերտերին դուր գալու եւ «միավորներ չկորցնելու» դիտավորությամբ», որը ոչ մի ազդեցություն չի կարող ունենալ վերջնական որոշման ընդունման տեսակետից:

Օրվա ընթացքում բազմաթիվ հետաքրքիր խոսակցությունների, զանազան հպանցիկ դրվագների ունկնդիրը, մասնակիցն ու ականատեսը եղա: Բոլորը թվարկել չեմ կարող, բայց մի երկու մանրամասն, որոնք կարող են օգնել՝ հասկանալու ռուսաստանյան խորհրդարանականների քաղաքական դիրքորոշումների ներբերանգները, հիշատակեմ:

Խոր Վիրապում վանահայր Մխիթար քահանան հանգամանալից բացատրություններ էր տալիս Հայաստանում քրիստոնեության հաստատման, վանքի կառուցման ու նշանակության, սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի դերի, այստեղ անցկացրած նրա տաժանքի 13 տարիների մասին: Երբ նա ցույց տվեց 40 մետր խորությամբ հորը եւ ասաց, թե նախաքրիստոնեական շրջանում այդպիսի հորերը նետելով պատժում էին հանցագործներին, հյուրերից մեկը բարձրաձայն հայտարարեց՝ «այստեղ պետք է նետել Բելովեժյան թավուտի հանցագործներին»: Հեշտ էր կռահել, որ ասողը կոմկուսի ներկայացուցիչն է, մեկը, որը նախագահ Ելցինին համարում էր «չափազանց խորամանկ եւ վտանգավոր մարդ, այնպիսի գործիչ, որն իր անձնական հավակնություններին, իր իշխանատենչությանը զոհաբերեց երբեմնի խոշոր երկիրը»: Հետաքրքրվեցի, թե իր կարծիքով՝ Ելցինը կմնա՞ մինչեւ պաշտոնավարության ժամկետի ավարտը: Հոգոց հանեց. «Կմնա, բոլորին կդավաճանի, կզոհաբերի, բայց աթոռը չի տա»: Զրուցակիցս այժմյան ռուսական իրականության մեջ դեռ չէր տեսնում Ելցինին փոխարինողին. «Հենց որ մեկը քիչ թե շատ «երեւում է», Ելցինը նրան վարկաբեկում է: Տեսեք, ինչպես վարկաբեկեց Չեռնոմիրդինին, Լեբեդին, Չուբայսին, որին հիմա հետ է բերել...»: Կոմկուսի ղեկավար Գենադի Զյուգանովի նախագահ դառնալու հնարավորություններին այս խորհրդարանականը նույնպես չէր հավատում. «Կուսակցության ներսում նրան մեկուսացնելու եւ ղեկավարությունից հեռացնելու ուժեղ տրամադրություններ կան, դա կարող է ցրել ուժերը եւ կանխորոշել պարտությունը նաեւ գալիք ընտրություններում»:

Խորհրդարանականը, որ հատուկ խնդրել է իր ազգանունը չհրապարակել, անհուսալիորեն վատ էր արտահայտվում Ժիրինովսկու մասին. «Նրանով լրջորեն հետաքրքրվում են Ֆրանսիայի, Գերմանիայի հատուկ ծառայությունները, իսկ դա կարող է նշանակել, որ նրա հետ հույսեր են կապում: Չեմ ասում, թե Ժիրինովսկին կապված է նրանց, բայց եթե այդ ազդեցիկ երկրները նրա վրա «խաղաքարտ» են դնում, ուրեմն նա Ռուսաստանին ամենեւին պետք չէ...»:

Չեմ կարող չհիշատակել եւս մի հանգամանք:

Հայաստան գալուց առաջ, ըստ նախնական ծրագրի, դումայական պատվիրակությունը պետք է այցելեր նաեւ Վրաստանում տեղակայված ռուս սահմանապահներին: Սակայն Վրաստանի իշխանությունները, ինչպես նշեց պատվիրակության ղեկավարը, «հայտնեցին, թե պատրաստ չեն մեզ ընդունելու եւ մուտքի վիզա չտվեցին, խնդրելով այցը հետաձգել ապրիլի 10-ից 20-ը: Բայց չէ՞ որ մենք իրենց չէինք այցելում, այլ՝ մեր սահմանապահներին: Այնինչ վրացական կողմը պնդում էր, թե մենք մեր սահմանապահներին պիտի այցի գնանք անպայման Թբիլիսիով, Վրաստանի իշխանությունների հետ նախապես հանդիպում ունենալով: Իսկ մեր նպատակը դա չէր, մեր ինչի՞ն էր պետք Շեւարդնաձեին հանդիպելը...»:

Պատվիրակության բոլոր անդամները բառացիորեն խոցված էին վրացական կողմի այս վերաբերմունքից, վիրավորված էին մուտքի վիզա չտրամադրելուց եւ դժվարությամբ էին զսպում վրդովմունքը:

Պատվիրակությունը Երեւան ժամանելուց առաջ եղել էր Ղազախստանում: «Կարծես թե Ղազախստանը Ռուսաստան է, ասաց պատվիրակությանն ուղեկցող ռուս լրագրողներից մեկը, սակայն մենք այնտեղ մեզ շատ ավելի օտար էինք զգում, քան Հայաստանում»: Սա չէր ասվում հայ մարդուն հաճոյախոսություն «շռայլելու» դիտավորությամբ: Ձայնի մեջ դառնություն կար, ցավ ու ափսոսանք, թե ինչո՞ւ է այդպես, ինչո՞ւ ռուսը Ռուսաստանում ավելի «անպաշտպան» է, քան «մերձակա արտասահման» դարձած Հայաստանում:

Պատվիրակությունը մեր երկրում իրոք զգաց, որ Հայաստանը վստահելի դաշնակից է, իսկ հայ ժողովրդի վերաբերմունքը Ռուսաստանի, ռուս ժողովրդի հանդեպ՝ անկեղծ եղբայրական: Սահմանամերձ գյուղերից մեկում պատվիրակությանն այնքան ուրախ, հանպատրաստից ընդունելություն էին ցույց տվել՝ աղ ու հացով, ջերմագին ծափահարություններով ու համբույրներով, որ Էլլա Պանֆիլովայի աչքերում արցունքներ էին հայտնվել:

Եվ երբ Արտաշատի սահմանապահ ջոկատի հրամանատար, գնդապետ Իգոր Նիկիտինը ընդգծում էր, թե իր եւ իր սպաների բախտն ուղղակի բերել է, որ իրենք Հայաստանում են ծառայում, ապա այս խոսքերի անկեղծությանը ոչ ոք չէր կասկածում:

Հանձին Հայաստանի՝ ռուս խորհրդարանականները կրկին «հայտնագործեցին» բարեկամ երկիր, սակայն հանձինս նրանց՝ մենք էլ կրկին «գտանք» ազնիվ բարեկամներ ու հուսալի դաշնակիցներ: Որեւէ կասկած լինել չի կարող, որ այս մարդիկ, իրենց լիազորությունների շրջանակներում, կանեն առավելագույնը՝ երկու երկրների համագործակցությունն ամրապնդելու համար:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

«Բանակցությունները հարցականի տակ»

Ռոբերտ Քոչարյանի նշանակման ադրբեջանական արձագանքներից

ՀՀ վարչապետի պաշտոնում ԼՂՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի նշանակումը միանշանակ չի ընդունվել ոչ Հայաստանում, ոչ էլ նրա սահմաններից դուրս: Ակնհայտորեն գերագնահատված է այդ նշանակման դերն ու կարեւորությունը թե՛ ներսում, թե՛ դրսում: Մի կողմ թողնելով այդ նշանակման շուրջ տեղական արձագանքները, անդրադառնանք դրսի նկատառումներին: Հայտնի է, որ Քոչարյանի նշանակումը զայրացրել է հատկապես Ադրբեջանին, այն պատճառաբանությամբ, որ իբր ՀՀ նախագահը այլ պետության քաղաքացուն նշանակում է իր երկրի վարչապետ: Այդ հարցի հստակեցման շուրջ միանգամայն անկեղծ եւ առարկայական արտահայտվեց Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, երբ Քոչարյանի նշանակումը կապում էր բացառապես Հայաստանի ներքաղաքական խնդիրների լուծման, ազգային համախմբման անհրաժեշտության հաստատման հետ: Այլ հարց է, թե որքանո՞վ կհաջողվի ՀՀ ներկա իշխանություններին լուծելու այդ հարցերը: Սակայն այս պահին մեր խնդիրը Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակի վերլուծությունը չէ թելադրված, այլ հետեւյալ հանգամանքներով: Վրաստանում լույս է տեսել «Лицо кавказской национальности» թերթի 1-ին համարը, որի անդրադարձները հիմնականում անդրկովկասյան հանրապետությունների ներքին խնդիրներին են վերաբերում: Եվ ահա Բաքվից թերթի թղթակից Ռուստամ Մամեդովը հիշյալ թերթում նյութ է հրապարակել «Բանակցությունները հարցականի տակ» վերնագրով: Հակված լինելով այն տեսակետին, որ այսօր այլեւս հրատապ չէ ադրբեջանական մամուլին արձագանքելը, մենք, այնուամենայնիվ, հարմար գտանք թարգմանաբար տպագրելու հիշյալ հոդվածը, քանի որ նախ՝ ա) հոդվածում արված հարցադրումն ինքնին ուշագրավ է, թեպետ՝ մերժելի, բ) մեր ընթերցողներին հնարավորություն ընձեռել ծանոթանալու ադրբեջանական մամուլի թեկուզ այս մեկ հրապարակմանը: Մենք այն կարծիքին չենք, թե ղարաբաղյան հիմնախնդրի շուրջ անցկացվող բանակցությունները վտանգված են, քանի որ ակնհայտ է կողմերի (թե՛ իշխանությունների, թե՛ հասարակության) կամքը՝ չվերսկսելու ռազմական գործողությունները: Իսկ այդօրինակ իրավիճակում կողմերը պարտադրված են շարունակելու բանակցությունները:

Հայ-ադրբեջանական բանակցությունների շարունակման հեռանկարը այսօր դառնում է ավելի ու ավելի կասկածահարույց: Ոչ մեկի կողմից չճանաչված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի նշանակումը Հայաստանի վարչապետի պաշտոնում հազիվ թե կարողանա նպաստել խաղաղության հաստատման գործընթացի խորացմանը:

Ինչպես հայտնի է, Երեւանը պաշտոնապես չի ընդունել իր մասնակցությունը ղարաբաղյան բախմանը, հայտարարելով, որ այդ տարածաշրջանում կատարվող յուրաքանչյուր ելույթ եւ գործողություն բացառապես տեղի հայերի նախաձեռնությունների արդյունք է: Միաժամանակ այսօր, Բաքվի տեսակետի համաձայն, ամեն ինչ իր տեղն ընկավ: Հայաստանը, որի վարչապետը Ռոբերտ Քոչարյանն է, չի կարող ժխտել ղարաբաղյան խնդրում իր ուղղակի միջամտության փաստը, այսինքն այն, ինչ առանց այդ էլ հայտնի է աշխարհին, թեպետ պաշտոնական Երեւանը չի ընդունում այդ փաստը: Իրավաբանորեն Ռոբերտ Քոչարյանը այսօր Ադրբեջանի քաղաքացի է, քանի որ Լեռնային Ղարաբաղը կազմում է հանրապետության մի մասը: Այդ իսկ պատճառով ստեղծվում է անհեթեթ իրավիճակ, երբ պատերազմող երկրի քաղաքացին դառնում է մյուս երկրի վարչապետ: Ելնելով դրանից, ադրբեջանական կողմը պահանջել է զրկել իր պետության քաղաքացիությունից Հայաստանի նոր վարչապետին: Միաժամանակ, այս բոլոր իրավաբանական բարդությունները կապ չունեն իրականության հետ: Իսկ այդ իրականությունն այսպիսին է. նոր վարչապետի նշանակումը խոչընդոտներ է հարուցում ղարաբաղյան հիմնախնդրի լուծման ճանապարհին, իսկ Հայաստանի իշխանությունները չեն կարողանում դա հասկանալ: Առավել եւս, որ Ադրբեջանն այսօր արդեն այն պետությունը չէ, ինչպիսին էր ղարաբաղյան բախման սկզբում: Այդ ժամանակ հանրապետությունը եփվում էր ներքին հակամարտություններից եւ առկա քաոսից: Բացի այդ, շնորհիվ մեծաթիվ հայկական լոբբիի, Արեւմուտքը ճիշտ չհասկացավ պատերազմի էությունը եւ գերտերությունների մեծամասնության համակրանքը Հայաստանի կողմն էր: Մեկ փաստ այդ առումով. երբ թուրքական կառավարությունը որոշում ընդունեց իր օդային տարածքով թույլ չտալ Հայաստան բեռնատար ինքնաթիռներ անցնեն, Անկարան անմիջապես կտրուկ նախազգուշացում ստացավ ԱՄՆ-ից այդօրինակ գործողությունների համար:

Մի խոսքով, Ադրբեջանը հայտնվեց միջազգային մեկուսացման մեջ: Այսօր իրավիճակը միանգամայն այլ է: Կասպիական նավթի ծրագրի մշակման շնորհիվ Ադրբեջանը սկսել է իր վրա սեւեռել Արեւմուտքի ուշադրությունը: Այս պահին հայկական լոբբին արդեն չի կարողանում գրավել ողջ աշխարհին, քանի որ Արեւմուտքի համար Ադրբեջանն այլեւս խիստ կարեւոր տեղ է զբաղեցնում այն բանից հետո, երբ մեր երկիր սկսեցին հոսել արտասահմանյան ներդրումները:

Այսպիսով, Հայաստանին արդեն չի հաջողվի վատ խաղի ավարտին պայթեցնել պահված հաղթաթուղթը եւ այնպիսի տեսք ընդունել, թե իբր ոչինչ չի պատահել: Ամեն դեպքում Բաքուն եւս մեկ լրացուցիչ հաղթաթուղթ ստացավ միջազգային հանրության առջեւ, այն է Հայաստանի վարչապետի պաշտոնում Ռոբերտ Քոչարյանի նշանակումը: Պետք է ենթադրել, որ անգամ Արեւմուտքը Երեւանից չէր սպասում այդքան բացահայտ դեմարշ միջամտության հարեւան հանրապետության գործերին:

Թարգմանեց
ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Ալբանիայի իրադարձությունները սրում են ռազմա-քաղաքական իրավիճակը Բալկաններում, միջէթնիկական տարաձայնությունները շարունակում են խոչընդոտել Անկախ պետությունների համագործակցության կայացումը, իսկ Ռուսաստանը, որ համագործակցության շարժիչ ուժն է, բախվում է ներքին եւ արտաքին լուրջ խնդիրների, որոնք ի հայտ են բերում ապակայունացման միտումներ նրա ներքաղաքական կյանքում եւ, վերջապես, աճում է լարվածությունը ռուս-ամերիկյան հարաբերություններում: Քանի որ դրա հիմքում ՆԱՏՕ-ի ծավալման խնդիրն է, ուս-նից: Փաստորեն Արեւմուտքը գիտակցաբար ամրապնդելով «Բարօրություն» կուսակցության դիրքերը ինչպես երկրի ներսում, այնպես էլ նրա սահմաններից դուրս, նույն գիտակցությամբ նպաստում է մյուսների դիրքերի թուլացմանը, որպեսզի ընդլայնի մահմեդական երկրներում իսլամականների գործունեությունը վերահսկելու եվրաիսլամականության հնարավորությունները: Սակայն, «Բարօրություն» կուսակցության միջազգային հեղինակության աճի, Թուրքիայի ներքաղաքական կյանքում նրա դիրքերի ամրապնդման պայմաններում, երբ մյուս կու- սպառնալիքը երկրում: Ընդդիմությունը խրախուսեց այն:

Թուրքիայի վերջին տասնամյակների պատմության փորձը ցույց է տալիս, որ երբ երկրի տնտեսական ու քաղաքական կյանքը դուրս է գալիս կառավարող կուսակցության վերահսկողությունից, այլեւս հնարավոր չի լինում պետությունը կառավարել սովորական խորհրդարանական եղանակով, քաղաքականությանը միջամտում են զինված ուժերը եւ իշխանությունը վերցնում իրենց ձեռքը: Այդ առումով պատահական չէր, որ Թուրքիան վերջին 47 տարում վերապրեց զինվորական 3

Բանակը հեղաշրջման սպառնալի՞ք է, թե՞ աշխարհիկ-հանրապետական կարգերի երաշխիք Թուրքիայում

տի փոխհարաբերությունների բացասական ընթացքն ակամա սրում է Ռուսաստանի հակասություններն Արեւմուտքի հետ ընդհանրապես:

Միջազգային իրադրության սրումը, Անդրկովկասում թեժ կետերի առկայության, նախկին ԽՍՀՄ-ի թյուրքալեզու հանրապետությունների հետ Թուրքիայի տնտեսական, քաղաքական, մշակութային կապերի շեշտակի սերտացման պայմաններում, ինչ խոսք, նպաստում է Անկարայի նշանակության աճին Արեւմուտքում: Թերեւս, դրանով է բացատրվում եվրամիություն-Թուրքիա փոխհարաբերությունների բարելավման պատրաստակամությունը, որ վերջերս հանդես են բերում եվրոպական երկրները, այդ հարցում Գերմանիայի դիրքորոշմանը հակադրվելու գնով: Թուրքիայի նշանակության աճը, սակայն, սոսկ միջազգային իրադրությունը չի պայմանավորում: Այդ առումով անհամեմատ կարեւորվում է «Բարօրություն» կուսակցությունը: Այն թուրք իսլամականների քաղաքական կազմակերպությունն է: Իսկ իսլամականությունն աննախադեպ վերելք է ապրում Միջին Արեւելքի եւ Հյուսիսային Աֆրիկայի երկրներում: Թեեւ թյուրքալեզու հանրապետությունները իսլամականության խնդիր որպես այդպիսին դեռ չունեն, բայց որ իսլամականները հետզհետե ակտիվանում են նաեւ այդ հանրապետություններում, անժխտելի փաստ է:

Այս ամենից մտահոգվում է Արեւմուտքը: Հարկ է, սակայն, նշել, որ նրա մտահոգության աղբյուրը համանման փաստերը չեն, ոչ էլ իսլամականության վերելքը վերոհիշյալ երկրներում: Ի վերջո, Արեւմուտքի դաշնակիցն է Սաուդյան Արաբիայի նման մի պետություն, որ կառավարվում է ըստ շարիաթի: Սակայն, երբ այդ վերելքը համատարած բնույթ է ստանում, շնորհիվ դրա, ինքնաբերաբար ընդլայնվում են իսլամականների ազատ գործունեության հնարավորությունները, վերջիններս հետզհետե ձեռք են բերում ինքնուրույն քաղաքական գործոնի հատկանիշներ: Արեւմուտքն այս դեպքում կանգնում է փաստի առաջ: Իսլամականների գործունեությունը վերահսկելու հրամայականը նրան ստիպում է հակազդեցության միջոցների դիմել: Ահա այդպիսի միջոց է դառնում թուրքական կառավարության մաս կազմող «Բարօրություն» կուսակցությունը, որ հանդես է գալիս, այսպես կոչված, եվրաիսլամականության դիրքերում:

Արեւմուտքում եվրաիսլամականությունը որպես մոդել մահմեդական երկրներին առաջադրելու եւ արմատականությանը հակադրելու հաշվարկներ են արվում: Բնականաբար աճում է «Բարօրություն» կուսակցության միջազգային հեղինակությունը: Այն որպես գործոն սկսում է պայմանավորել Արեւմուտքի վերաբերմունքը Թուրքիայի նկատմամբ: Դրանով, թերեւս, պայմանավորվում է նաեւ նրա դիրքերի ամրապնդումը երկրի ներքաղաքական կյանքում: Եվ այսպես իսլամամետ «Բարօրություն» կուսակցությունը Թուրքիայում վեր է ածվում առաջատար քաղաքական ուժի: Ինչ վերաբերում է այլ կուսակցություններին, ապա դրանք, վայելելով հանդերձ արեւմտյան համբավ, դուրս են մղվում Արեւմուտքի ուշադրության կենտրո-

նակցությունները զրկվում են այդ կազմակերպության իսլամական հակումները հակակշռելու կարողություններից, արմատականությունը գլուխ է բարձրացնում երկրում: Կուսակցության կազմում ձեւավորվում է արմատականների թեւը, որն, ըստ թուրքական մամուլի, ղեկավարում է նրա գլխավոր քարտուղար Օղուզհան Ասիլթյուրքը: Շուտով մամուլը տեղեկություններ է հրապարակում, թե կուսակցության Քայսերիի քաղաքային վարչության նախաձեռնությամբ թուրք իսլամականները զինված ջոկատներ են ստեղծում: Քաղաքական մթնոլորտը շիկանում է Թուրքիայում: Ընդդիմադիր կուսակցությունները սկսում են ահազանգել, թե «Բարօրություն» կուսակցության իշխանությունը սպառնում է Թուրքիայի աշխարհիկ-հանրապետական կարգերին: Ահազանգին արձագանքում են թուրքական զինված ուժերի զորահրամանատարները:

Փետրվարի 28-ին, Անկարայում հրավիրվեց Ազգային անվտանգության խորհրդի ընդլայնված նիստը, որտեղ ընդունվեց 18 կետերից բաղկացած որոշումների փաթեթ: Եթե նիստը վճռականորեն նախազգուշացնում էր «Բարօրություն» կուսակցությանը, ապա փաթեթը սահմանափակում էր նրա գործունեության ոլորտը, չափավորելու համար արմատականության դրսեւորումները երկրում: Գաղտնիք չէ, որ առանց վերահսկելու «Բարօրություն» կուսակցությանը, անհնար է նրան մահմեդական երկրներում որպես իսլամականների վերահսկողության միջոց օգտագործելը: Ահա թե ինչու Արեւմուտքը Թուրքիայում քաղաքական ճգնաժամի կանխատեսումներ էր անում եւ ցանկություն հայտնում, որ դրա հաղթահարումը չհանգեցնի զինվորական հեղաշրջման: Փաստորեն, նա դրանով բանակին հուշում էր քաղաքականությանը միջամտելու մասին:

Վարչապետ Նեջմեթթին Էրբաքանը, երբ փորձեց հակադրվել Ազգային անվտանգության խորհրդին, պատճառաբանելով, թե դա ըստ սահմանադրության 118-րդ հոդվածի խորհրդակցական մարմին է, ուստի եւ դրա որոշումները առաջարկի բնույթ են կրում, նրա վրա միանգամայն ուժեղացան բանակի ճնշումները: ԱՄՆ-ի պետքարտուղարությունը, «Հյուրրիյեթի» տվյալներով, հանդես եկավ հայտարարությամբ եւ իր գոհունակությունը հայտնեց քաղաքական ասպարեզում թուրքական բանակի հայտնվելու առթիվ: Ի դեպ, Էրբաքանի վրա ճնշում գործադրեց նաեւ արտգործնախարար, փոխվարչապետ Թանսու Չիլլերը, ասելով. «եթե դուք որոշումները չհաստատեք, ապա ստիպված եք լինելու հրաժարական տալ»: Էրբաքանը տեղի տվեց վերջապես: Թեեւ վերոհիշյալ որոշումները նախարարների խորհրդի մարտի 14-ի նիստում հաստատվեցին, բայց Էրբաքանը նորից հակադրվեց՝ այս անգամ դրանց կիրառման դեմ: Այսպիսով նա վերստին դարձավ բանակի ճնշումների թիրախ: Աննախադեպ սրվեցին բանակի փոխհարաբերությունները «Բարօրություն» կուսակցության հետ, Թուրքիայում քաղաքական ճգնաժամի համապատասխան կանխատեսումներով: Մեծացավ զինվորական հեղաշրջման

հեղաշրջում: Ընդ որում, 1960-80 թթ. ընթացքում բանակը քաղաքականությանը միջամտեց յուրաքանչյուր 10 տարին մեկ՝ տապալելով 3 կառավարություն: Այսպիսով զինվորական հեղաշրջումները դարձան թուրքական իրականության օրինաչափություն:

Թվում էր՝ 90-ականների սկզբներին հասունանում է 4-րդ հեղաշրջումը: Բայց Արեւմուտքն այն ժամանակ Թուրքիային իբրեւ ժողովրդավարության մոդել էր ներկայացնում Անդրկովկասի ու Միջին Ասիայի նորանկախ հանրապետություններին: Բացի այդ, 1980 թ. սեպտեմբերի 12-ի հեղաշրջումից հետո ստեղծված ազգային անվտանգության խորհուրդը, որտեղ զինվորական իշխանությունն առ այսօր գերակայություն ունի քաղաքացիականի նկատմամբ, այժմ էլ գործում ու վերահսկում է երկրի քաղաքական կյանքն ու գործադիր իշխանությունների գործունեությունը: Այս հանգամանքն ինքնին անհնար է դարձնում երկրի կառավարմանը զինված ուժերի անմիջական միջամտությունը: Թեեւ Թուրքիայում 90-ականների սկզբներին զինվորական հեղաշրջում չկատարվեց, բայց եւ այնպես փոխարենը անդադար շահարկվեց դրա սպառնալիքը, ինչն առ այսօր շարունակվում է երկրում իսլամականության վերելքը զինված ուժերի ազդեցությամբ հակակշռելու միտումով: Տվյալ պարագայում բանակը ինքնըստինքյան դառնում է Թուրքիայում իսլամական սպառնալիքի դեմ աշխարհիկ-հանրապետական կարգերի երաշխիքը: Զինվորական հեղաշրջում, ըստ երեւույթին, Թուրքիայում չի նախատեսվում, քանի որ հիմա արդեն «Բարօրություն» կուսակցության եվրաիսլամականությունն է որպես մոդել առաջադրվում մահմեդական երկրներին: Իսկ Էրբաքանի կառավարության տապալումն ընդամենը բանակից պահանջում է ստիպել Թանսու Չիլլերին, որպեսզի նա դուրս բերի իր կուսակցությանը կառավարության կազմից կամ շուրջ տասնյակ պատգամավորի պարտադրել հեռանալ «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության շարքերից: Երկու դեպքում էլ Էրբաքանի կառավարությունը զրկվում է Մեջլիսում պատգամավորական մեծամասնության աջակցությունից եւ նրա տապալումն անխուսափելի է դառնում:

Այս ամենը, ինչ խոսք, վկայում է թուրքական բանակի՝ որպես քաղաքական առաջատար ուժի կարողությունների մասին: Սակայն քաղաքականությանն անընդմեջ միջամտության փորձերը, առավել եւս երկրում ներքաղաքական կյանքի ու կառավարական գործունեության վրա տեւական վերահսկողությունը ծանր հետեւանքներ կարող են ունենալ հենց բանակի համար: Չի բացառվում, որ դա ծանր անդրադառնա Թուրքիայի ճակատագրի վրա, քանի որ երկրի առջեւ ծառացած խնդիրները ոչ թե լուծվում են գտնում, այլ, ընդհակառակը, անընդհատ համալրվում են: Իսկ բանակը, ի տարբերություն կուսակցությունների, որպես քաղաքական ուժ Թուրքիայում այլընտրանք պարզապես չունի:

ՏԻԳՐԱՆ ՉԱՐՐՅԱՆ
«Ազգի» քաղաքական մեկնաբան

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կիպրոսը մեղադրեց Թուրքիային օդային սահմանը «բազմիցս խախտելու» մեջ

ՆԻԿՈՍԻԱ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կիպրոսը Թուրքիայի ռազմաօդային ուժերին մեղադրեց իր օդային տարածությունը «բազմիցս խախտելու» մեջ եւ հայտարարեց, որ կբողոքի ՄԱԿ-ին: Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Թուրքիայի ռազմական ինքնաթիռները վերջին 10 օրվա ընթացքում երեք անգամ ներխուժել են Կիպրոսի Հանրապետության օդային տարածք:

Կազմավորվում են Ալբանիա ուղարկվելիք միջազգային ուժերը

ՀՌՈՄ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՓԱՍՏ: Ալբանիա ուղարկվելիք միջազգային ուժերին մաս կազմող երկրները նիստ գումարեցին Իտալիայի զինված ուժերի գլխավոր շտաբում: Գլխավոր շտաբի պետ, ադմիրալ Վենտուրոնիի կարծիքով, հանդիպումն օգնեց համաձայնություն գոյացնել հնարավոր առավելագույն թվով երկրների միջեւ: Նա անվանեց այն երկրները, որոնց զինվորները կկազմեն միջազգային ուժերի առանցքը: Դրանք են Իտալիան, Ֆրանսիան, Իսպանիան, Հունաստանը եւ Թուրքիան: Այլ երկրների մասնակցության հարցը տակավին քննարկման փուլում է:

Իսպանիան սպառնում է նվազեցնել հատկացումները ՆԱՏՕ-ին եւ ՄԱԿ-ին

Իսպանիան սպառնում է նվազեցնել իր ֆինանսական հատկացումները միջազգային այնպիսի խոշոր մարմինների, ինչպիսիք են ՆԱՏՕ-ն եւ ՄԱԿ-ը, եթե վերջիններս չտրամադրեն պաշտոններ իր բարձրաստիճան պաշտոնյաներին...

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Միացյալ Նահանգներ. Մարդու բջջի արհեստական քրոմոսոմ էլ ստեղծվեց

2 ԱՊՐԻԼ, BBC: Միացյալ Նահանգների գիտնականները հայտարարեցին մարդու գենետիկայի բնագավառում կատարված կարեւոր հայտնագործության մասին, որն ըստ երեւույթին հնարավորություն կտա մշակելու մարդու ժառանգական հիվանդությունները բուժելու մեթոդներ: Այդ գիտնականների խոսքերով, իրենց հաջողվել է մարդու բջջի մեջ ստեղծել արհեստական քրոմոսոմ, որը կարող է փոխանցվել սերնդից սերունդ բջջի աճի եւ նրա բաժանման միջոցով բազմացման ժամանակ:

ԱՆԳԼԻԱ

Վարչապետ Մեյջորին կհաջողվի՞ բարձրացնել կուսակցության հեղինակությունը

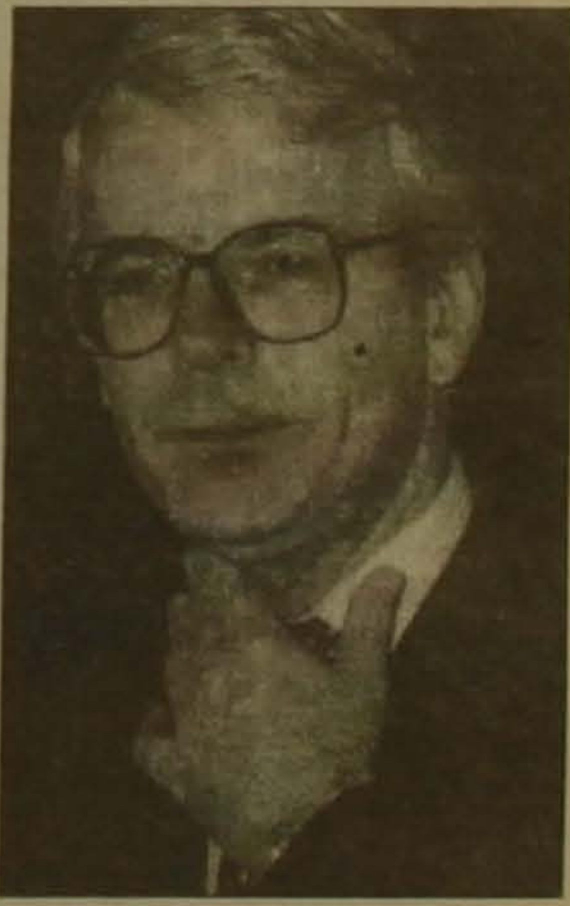

Ինչպես հայտնի է, Անգլիայի վարչապետ Ջոն Մեյջորը պետք է մինչեւ մայիսի 22-ը նոր ընտրություններ անցկացնի երկրում: Հեղինակազրկված վարչապետը ըստ «Թեհրան թայմս» օրաթերթում տպագրված Ռոյթեր գործակալության հաղորդագրության, Բիրմինգեմում վերջերս 2.500 ակտիվիստների ներկայությամբ անցկացված պահպանողական կուսակցության ժողովում ընդդիմադիր լեյբորիստական կուսակցության առաջնորդ Թոնի Բլերին նմանեցրեց «շրջագայող առեւտրականի», որը կարող է ասել եւ անել ամեն ինչ, միայն թե վաճառի իր ապրանքը: Ընդդիմադիր կուսակցության հասցեին արված քննադատական խոսքերով նա նպատակ է ունեցել բարձրացնել իր կուսակցության վարկը, որն անհամեմատ նվազել է վերջին շրջանում: Մեյջորն իր ելույթում շեշտը դրել է ընդհանրապես կրթության ոլորտի, դպրոցներում ուսման մակարդակի բարձրացման, գիտելիքների ստուգման եւ գնահատման նոր համակարգի ստեղծման վրա, խոստանալով լուրջ փոփոխություններ մոտ ապագայում: Նախատեսվում է դպրոցների տնօրեններին տալ ավելի լայն իրավասություններ տեղական կրթական մարմինների (որոնց մեծ մասը լեյբորիստներ են) անկարողության դեպքում նրանց փոխարինելու համար: Պահպանողական կուսակցության ռազմավարները համոզված են, որ «բոլորին դուր գալու Բլերի ցանկությունը» նրա քաղաքական համոզմունքների ամենախոցելի կետն է: Լեյբորիստները պատրաստ են կարճատեւ հաջողության համար անտեսել անցյալի ամբողջ ձեռքբերումները, նշում են նրանք: Իսկ Մեյջորն ասում է, որ «օրեցօր ավելի ակնհայտ է դառնում նրանց կեղծիքը: Նրանց ոչ մի խոսքը լրջորեն չի կարելի ընդունել: Նրանք շատ վտանգավոր են»:

Մյուս կողմից, սակայն, ընդդիմադիր կուսակցության փոխղեկավար Ջոն Պրեսկոտը Մեյջորին մեղադրում է երկերեսանիության մեջ: «Նա մի բան է խոսում, բայց կատարում ուղիղ հակառակը», նշում է նա, ավելացնելով, որ վարչապետի անցյալ ժամանակաշրջանի գործունեությունը վկայում է այդ մասին եւ նրա այսօրվա խոսքերին չպետք է հավատ ընծայել:

Մեյջորի ամբողջ հույսն այն է, որ մինչեւ մայիս Անգլիայի ուժեղ տնտեսությունը կկարողանա վերականգնել իր կուսակցության հեղինակությունը, բայց ժողովրդի շրջանում անցկացված հարցախույզները հաղթանակ են խոստանում լեյբորիստական ընդդիմադիր կուսակցությանը:

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

«Վասն Հիսուսի, վասն հայրենյաց, հառաչ ջ...»: Երգ չէ, շեփորահունչ էր: Համբարձում Բերբերյանի «Խորհուրդ Վարդանանց» կանտատի միջնամասը ճեղքեց եւ, կարծես, այսօր էլ լսվում է: 18 տարի, թվում է, սրա իներցիայով եմ ապրել, բռնադատվածի դուռը փնտրել, որ վերջապես բացվեց: Սկսեցինք հասկանալ, որ առանց Հիսուսի հայրենիքը կարող էր եւ չկայանալ: Ժամով, քահանայով չէ, Լուսինեն պիտի լիներ, նրա երգած «Սուրբ-սուրբը», «Հօր ժամը», «Խորհուրդ խորին» կամ «Մայրն այն իջաներ», երգածը բերնեբերան անցներ, երբեմնի ընդգծելով, գանք տենորին 25-ամյա Եղիշեին, որ ժողովրդական գործիքների անսամբլի հետ «Յար, քո բարակ բոյին մեռնեմ» երգի ոլորտին է հարազատ եւ, հանկարծ, գերմանացի երգիչների մենաշնորհ հաս-հաս երգելու արհեստավարժություն է ցուցադրում, եվրոպացու խիստ ճաշակով գունավորում ձայնն ու հնչեղյան երկար ու ձիգ մեներգն ամբողջացնելով լուծվում նվագախմբի եզրափակող հնչյունների մեջ: Սրա շարունակությունը Նունեի եթերայնությունն է, Լիլիթի թավիշը եւ Մկրտչի խոհը:

Հենդելի «Մեսիան» Երեւանում երբ հնչել էր, արդա շատ վաղուց: ճույլով է երգում ֆիլհարմոնիկի հետ Լոռիս Ճգնավորյանի, մյուս դիրիժորների ղեկավարությամբ... Սրանով, սակայն, բարձրարվեստ հնարավորությունների քառորդն էլ չի օգտագործվում:

Վերդիի մեծակերտն այս առումով հոգեւոր տոն էր, հոգում կուտակված մորմոքն արտահայտելու առիթ: Մեծձո-սոպրանո Լիլիթ Գրիգորյանի ձայնն էլ, վերջապես, իր ամբողջ ծավալով լսեցինք: Շոյանք էր, սփոփանք: Տենոր Եղիշե Մանուչարյանն էլ նորովի բացվեց: Ձայնարտաբերման բոլոր մաներան արդեն իտալականի արձագանք էր թվում: Խելացի է: Ավելորդ ճիգերից, կարծում եմ,

Հոգեւոր երաժշտության փառատոնն ավարտվեց

Տիեզերական այս գաղափարը նաեւ մերն է

վարդապետ, հետո երգիչ եւ գիտնական Խորենի ձայնով մկրտվեր, ազգային նոր գիտակցության ձեւ դառնար, որ, վերջապես, վերածեր մաեստրո Լոռիսի ստեղծած հոգեւոր համերգաշարին: Վերջինս շատերի համար երեք տարի է, ինչ քավարան է, վայրն էլ յուրօրինակ ուխտատեղի:

Հոգեւոր երաժշտության երեւանյան առաջին փառատոնն էր Ճգնավորյանի մտահղացումն ու իրագործումը: Մարտի 24–30-ը Քրիստոսի երկրային տնօրինության վերջին օրերը Ավագ շաբաթը եւ Սուրբ Զատիկը: Օրական վոկալ-սիմֆոնիկ ծավալուն մի գործ ավանդական «Հայր մերով», ներածական խոսքով, մասերին նախորդող բացատրություններով, որ ասմունքող Սարգիս Նաջարյանի ձայնով եւ հույզով էին: Հետո երգչախումբն ու նվագախումբն էլ մեներգիչները:

Ամենաներով մեկ հանդես նոր փայլել: Խմբերգության ավանդույթներն էլ հենց այդ անհատներով են կանգուն: Այնպես եղավ, որ ֆիլհարմոնիայի նորաստեղծ երգչախմբի ղեկին նվագակցությամբ բռնված խմբավար Գեւորգ Մուրադյանը կանգնեց, հիշեց դեռ դասատնեկության տարիների սերտածը, եկեղեցում պարբերաբար բարձրացրածն ու տարաբնույթ ձայները փորձեց ոչ միայն ընդհանուր լարվածքի բերել, այլեւ սովորեցնել նրանց նվագախմբի մատուցածը լսել, լսելով որսալ նրա երգն ու երգով շարունակել: Սա, իհարկե, դեռ չի ավարտվել, երգչախմբերը տասնամյակներով են կազմավորվում, բայց արածն արդեն այնքան է, որ փառատոնի քննահաճ հյուրերին էլ գոհացրեց, նրանց մեջ մասնագետներ կային, տեսած ու լսած երաժիշտներ, ու եթե, ասենք, Հենդելի «Մեսիա» օրատորիայի կատարման ամերիկացի հնչյունային ռեժիսորի եւ գերմանացի դիվանագետի հետաքրքրությունն է շարժում, ապա երեւանյան այս ընթերցումը որոշակի հեռանկար ունի:

Վերջապես, չմոռանանք, որ մենք էլ ենք տեսած ու լսած, եւ անձնական թերությունները հաշվելու փոխարեն, կարեւորը հեռանկարը դիտի կարողանանք տեսնել: Երգչախմբի եւ նվագախմբի նման համագործակցությունը հենց այնպես չի լինում, ընդունենք, որ սա հասարակական միասնության նոր որակ է: Մեկ շաբաթ, ցերեկը փորձ, երեկոյան համերգ... Անվերջ թվացող ընթացքի մեջ կենդանի գործիք պահպանել այսինքն ձայնը եւ ըստ արժանվույն գալ Մահլերի «Երկրորդ սիմֆոնիայի» հավատքի ապոթեոզին... Կեցցեք երգիչներ, նվագախումբ, կեցցեն խմբավարն ու դիրիժորը:

Մեներգիչների մասին առանձին ասենք: Մեկնարկի քառյակն իսկ սոպրանո Նունե Բաղդալյանը, ալտ Լիլիթ Գրիգորյանը, տենոր Եղիշե Մանուչարյանը, բարիտոն Մկրտիչ Մկրտչյանը: Երգազգաց երաժիշտների ընկերակցություն էր: Սոպրանոյի ալտի բարիտոնի հասունությունն իմ սերունդը հիսունն անց մարդիկ համենայն դեպս, չեն հիշում:

Ավագ երեքշաբթի, մարտի 25-ին Բրամսի «Գերմանական ռեքվիեմ» վերընթերցեցին: Նախորդի համեմատ որոշ սուր անկյուններ հարթվել էին: Կատարողական նշաձու բարեմասնություններով բնական մի համերաշխություն էր տիրում: Երգչախմբից եւ նվագախմբից երբեմն մեներգող սոպրանոն էր առանձնանում: Եթերային ու ջերմ, ինչպիսին ինքը Նունե Բաղդալյանն է: Մկրտիչ Մկրտչյանն էլ լայնախոհ երաժիշտ մտավորականի իր դիրքը պահպանելով, Հենդելից հետո Բրամսի լիրիկան էր ըմբռնում:

Ֆորեի «Ռեքվիեմի» մեկնությունը, որով Քրիստոսի երկրային կյանքի վերջին չորեքշաբթին նշեցին, մի քանի կատարմամբ արդեն բռնվել էր: Այստեղ հավիտենական կյանքի գաղափարն էր իշխում, երկնային մեղեդիների անընդհատ մի հոսք, որի հիշվող բարձրակետը Իրինա Զաքիյանի արծաթաշար մեներգն էր:

Ավագ հինգշաբթին հիշարժան էր Արաքս Դավթյանի մասնակցությամբ: Նա Մոցարտի «Ռեքվիեմի» մեներգող սոպրանոն էր: Անճիգ երգեցողությամբ Արաքսը «վարակեց» այս Լիլիթ Գրիգորյանին, տենոր Սուրեն Զուրաբյանին, բարիտոն Մկրտիչ Մկրտչյանին, եւ անսամբլը կայացավ: Երեկ դեռ անփորձ երգիչները կանգնած վարպետի կողքին, ձգտում էին արժանի լինել նրա ընկերակցությանը:

Մեր երգարվեստի մեկ ուրիշ երեւույթ Հասմիկ Հացագործյանը, հաջորդ օրը Վերդիի «Ռեքվիեմի» մեներգչուհի առանցքն էր: Երաժիշտ երգիչ արտահայտությունը լսելով հաճախ Հասմիկին եմ հիշում, որ ստորինստրա ավարտած դաշնակահարուհի է եւ նորից անցյալում առաջնակարգ օպերային երգչուհի Ելենա Միքայելյանից ժառանգած ձայնի երանգով ու երաժշտականությամբ միջազգային երեք առաջին մրցանակ է նվաճել, այդքան էլ «գրան պրի»: Վարպետ է դեռ երիտասարդ, գեղեցիկ: Եվրոպական ճանաչված բեմ կպարտեր, մինչդեռ Երեւանում օպերային երկու-երեք դերերգերի հույսին է, այն էլ տեւական ընդմիջումներով: Մեծ հակկարողանա խուսափել: Ձայնի աճն այս պարագային անվերջ է թվում: Միայն թե երգելու ասպարեզ լինի:

Վալերի Հարությունյանն առանց վերապահության շեշտ բաս է, օպերային թատրոնի առաջնակարգ մեներգիչ, բայց երաժշտական այս մթնոլորտում նա իր երգելու ամիսներով կուտակված կարոտն էր առնում: Անսամբլային մուտքն ի վեր «Լակրիմոզան» ասես նրա հոգու առանձնական ողբը լիներ: Այսօրվա դեղդատն ու թավիշը վաղը գուցե չփայլեն ու չշողեն: Ո՞վ պատասխան կտա: Ցավոք, ոչ ոք:

Ռեքվիեմների հայկական միակ ծավալուն այլընտրանքը Լոռիս Ճգնավորյանինն էր հոր Հայկազ Ճգնավորյանի հիշատակին: Սոպրանո, տենոր, երգչախումբ, նվագախումբ, հոգեւոր հայտնի մեղեդիների տարաբնույթ փոխակերպումներ աստվածային արարչագործությունից, Սուրբ երրորդության խորհրդից մինչեւ Քրիստոսի Ծնունդ, կյանք, խաչելություն, մահ եւ հարություն, երբ Եկմալյանի եւ Կոմիտասի «Սուրբ-սուրբերի» յուրօրինակ միաձուլմամբ փառաբանվում էր մեր երկնային Տերը: Հասմիկ Հացագործյանն ու Եղիշե Մանուչարյանն այստեղ էլ բնական հուն էին գտել:

Զատկի օրը «Հոգեւոր երաժշտության փառատոնը» տրամաբանորեն ավարտեց վիթխարի մի սիմֆոնիա Գուստավ Մահլերի «Երկրորդը» «Հարություն» սիմֆոնիան, համաշխարհային մի գլուխգործոց, որ զարմացնում է իր բնական, գեղեցիկ ընթացքով: Նվագախմբի քառակի կազմն էլ մանավանդ առաջին երեք մասերում թափանցիկ է, մեղեդային շերտերը հստակ: Թանձրացումը, կարծես, մեներգող ալտի հետ է սկսվում: Լիլիթ Գրիգորյանն այստեղ ազատություն է տալիս իր զգացմունքներին, իսկ երգչախմբից ու նվագախմբից պարբերաբար դուրս լողացող սոպրանոն հրեշտակի ձայնի է նման: Նրա լծորդված մուտքի ոչ երկրային էությունը Հասմիկ Հացագործյանի արվեստի վերջին դրսեւորումներից է: «Կյանքը երկրայինով չի ավարտվում»: Տիեզերական այս գաղափարը վերջապես նաեւ մերն է:

ՎԱՐՍԻԺԱՆ ՊԼՈՒԶՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Ֆիլհարմոնիկի 5 երաժիշտների վերականգնումն առայժմ թղթային է

«Ազգն» անդրադարձել է ՀՖՆ տարեվերջյան աշխատանքային վեճին, որի հետեւանքով աշխատանքից հեռացված 5 երաժիշտներ աշխատատեղերում վերականգնվելու հայցադիմում էին ներկայացրել դատարան: Գործը լսվել էր Երեւանի Սպանդարյան շրջանի ժողդատարանում Սամվել Օհանյանի նախագահությամբ: Վերջինս, հաշվի առնելով, որ գործում ընդգրկված չէին կարգապահական խախտումների պատճառաբանությամբ աշխատանքից հեռացված 2 երաժիշտների կարգապահական տույժերը հաստատող փաստաթղթեր, անհիմն գտնելով մյուս երեքի աշխատանքային պայմանագրերի չնորոգումը (վերջիններիս ժամկետը լրացել էր 1995-ին, որից հետո նրանց հետ նոր պայմանագրեր չէին ստորագրվել, եւ աշխատանքային հարաբերությունները շարունակվել էին, ըստ երաժիշտների, դառնալով անժամկետ), 1997 թ. մարտի 24-ին վճռել էր բավարարել հայցապահանջը՝ հայցվորներին վերականգնել աշխատանքում, ՀՖՆ ղեկավարությանը պարտավորեցնելով վճարել երաժիշտների հարկադիր պարապուրդի գումարները: Ավելացնենք, որ ըստ պատասխանող կողմի, պայմանագրերի ժամկետը 1996 թ.-ին երկարացվել էր տնօրենության հրամանով, որից, սակայն, հայցվորներն անտեղյակ էին:

Երեկ մշակույթի աշխատողների արհմիությունների հանրապետական խորհրդում հրավիրված մամուլի ասուլիսում Արտյուշա Մուրադյանը եւ մյուս երաժիշտները, ներկայացնելով վեճի նախապատմությունն ու ընթացքը, հայտնեցին, որ ՀՖՆ ղեկավարությունը չի վերականգնում իրենց աշխատանքային իրավունքները, քանզի պատրաստվում է բողոքարկել այն, մինչ դատավճռում ասված է, որ «վճիռը ենթակա է կատարման անհապաղ»:

Լ. Պ.

Տոնակատարություններ Եսայան Սանուց միության 50-ամյակի առթիվ

Պոլսի Եսայան Սանուց միության հիմնադրության հիսունամյակի տոնակատարությունների շարքին վերջերս ներկայացվել է Ռոբեր Հատտեճյանի «Մահը ա՞յս է արդյոք» նոր գործը թատերա-ընթերցումի ձեւով: Հաղորդելով այս մասին Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթը ավելացնում է, որ բեմադրությունը իրականացրել է Մարալ երգ-պարի անսամբլի գլխավոր ղեկավարներից՝ Արսեն Փափազյանը: Թրքական բեմի ծանոթ դերասանուհի Անի Իփեքքայան ստանձնել է խաղի հերոսուհու դերը, մինչ երկրորդ տղամարդու անխոս դերը վստահվել է Բյուզանդ Ագոպճին: Պիեսի նյութը պատմում է հայ ժողովրդի ընտանեկան մեծ ողբերգություններից մեկի՝ բաժան-բաժան եղած ընտանիքների տառապանքի մասին: Մայրն իր զավակը Ամերիկա ուղարկելուց հետո սպասում է, որ իրեն էլի մի օր կկանչի, բայց այդ սպասումը վերջ չունի: Հ. Ծ.

Զուրաբ Ծերեթելին պարտվել չգիտի՞

Պետրոս Առաջինի արձանը դուր չեկավ Ելցինին

Զուրաբ Ծերեթելին հակասական անձնավորություն է: Ըստ երեւույթին նա Մոսկվայում ունի այնպիսի հավակնություններ, ինչպես օրինակ, XVIII-րդ դարում, բայց արդեն Սանկտ Պետերբուրգում ունեին ճարտարապետներ Ռոսսին, Ռաստրելլին, Տրեզինին կամ Մոնֆերանը: Սակայն ի տարբերություն նշված «այլազգիների», Զուրաբ Ծերեթելին, կարելի է ասել, ուշացել է: XX դարի Մոսկվան նույնը չէ, ինչ XVIII դարի «օրորոցային» Պետերբուրգը: Մոսկվան պատրաստվում է նշելու իր հիմնադրման 850-ամյակը, եւ վարչական տարածքում նոր կառույց սկսելը այնքան էլ դյուրին չէ: Այնուամենայնիվ, պետք է արժանին մատուցենք վրաց ճարտարապետի հետեւողականությանը: Մոսկվայում նա հասցրել է ճանաչվել իր մոնումենտալ գործերով, նաեւ որպես Օստանկինո հեռուստակենտրոնի աշտարակի հեղինակ: Ավելի քան 500 մետր հարաբերական բարձրություն ունեցող այդ կառույցը վերջերս ավելի ու ավելի է հայտնի դառնում ոչ այնքան իր մոնումենտալիզմով, որքան... հանրաճանաչ Պիզայի աշտարակի բախտին արժանանալու վտանգով: Օստանկինոյի աշտարակը սկսել է թեքվել եւ այդ անոմալիան առանձնանում է իր արագությամբ:

Այնուամենայնիվ, ամենամեծ աղմուկը, որն այսօր կապում է Զուրաբ Ծերեթելիին արտաքին աշխարհի հետ՝ Պետրոս I-ի մոնումենտալ արձանն է, ի դեպ, արձանն այլեւս գոյություն չունի: Այս մարտի 31-ի գիշերն այն քանդվել է: Գաղտնիության պատճառը քիչ անհայտ է, ասում են, որ եթե Ծերեթելին տեղեկացված լիներ՝ թույլ չէր տա: Շատերը կարծում լիզմ խաղալը այժմ մոդայիկ զբաղմունք է ՌԴ եվրոպական մասի հայտնի քաղաքական գործիչների համար: Ուստի եւ որոշվեց քաղաքում անցկացնել հանրաքվե՝ ակնկալիքով, որ արձանն անպայմանորեն կարժանանա մոսկվացիների հավանությանը: Մինչդեռ, ստացվեց հակառակը: Բորիս Ելցինի «ճաշակը քիչ այլ էր», եւ նա որոշեց հանել արձանը: Ընդ որում, ապամոնտաժեցին այն ժամանակ, երբ Մոսկվայի քաղաքապետը արձակուրդում էր: Այնուամենայնիվ, շատերի կարծիքով, Յուրի Լուժկովը տեղյակ էր այդ մասին եւ ուղղակի անզոր էր «չընդունելու այն փաստը, որ ավելի ճիշտ է խնայել հանրաքվեի համար նախատեսվելիք 12 մլն դոլարը, քան ծախսել 50 մլրդ ռուբլի՝ արձանը ապամոնտաժելու համար»: Նկատենք, որ արձանի լիակատար կառուցումը պահանջում էր շուրջ 100 մլրդ ռուբլի:

Անատոլի Սոբչակը իր հերթին առաջարկեց արձանը տեղափոխել Նեւայի ափ, որտեղ Պետրոս I-ը կդառնա այն, ինչ «Ազատության արձանը» Նյու Յորքի համար:

Ինչեւէ, Մոսկվայում Պետրոս I-ը չի լինի եւ փոխարենը՝ այդ տարածքում (Բերսենեւյան առափնյակում) նախատեսվում է սկսել ռուսաստանյան դիսնեյլենդի ատրակցիոններից մեկի շինարարությունը, որի հեղինակը լինելու է... Զուրաբ Ծերեթելին:

Ա. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սպասվու՞մ է արդյոք Հայաստանում ներդրումային բում

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի վերջին տասնօրյակի ընթացքում կնքվեցին արտաքին ներդրումների 4 խոշոր պայմանագրեր, ըստ որոնց Հայաստանի արդյունաբերության մեջ առաջիկա մեկ տարում սպասվում են մոտ 40 մլն դոլարի արտասահմանյան ուղղակի ներդրումներ։ Առաջին երկու 18 միլիոնի պայմանագիրը կնքվեց հայկական «Միլգրուպ» կոնցեռնի եւ ֆրանսիական «Քասթել» կոնցեռնի «BJI» ֆիրմայի միջեւ, դրանց համապատասխան Հայաստանում կստեղծվեն երկու համատեղ ձեռնարկություններ հանքային ու զովացուցիչ ջրերի եւ գարեջրի ու ալկոհոլային խմիչքների արտադրության։ Երրորդ պայմանագրով որոշվեց, որ հայ-ամերիկյան «Global Gold Armenia» համատեղ ձեռնարկությունը միայն առաջիկա մեկ տարում Արարատի մոտակայքում գտնվող թափոններից ոսկու արդյունահանման համար կներդնի մոտ 10 մլն դոլար։ Իսկ մարտի 24-ին Երեւանում կնքվեց «Կովոհուստ-Արմենալ» համատեղ ձեռնարկության ստեղծման մասին պայմանագիր, ըստ որի Հայաստանում փաթեթավորման նյութերի արտադրություն կազմակերպելու համար կներդրվի 12 մլն դոլար։

Նշված գումարները առաջին հայացքից մեծ չեն, նույնիսկ եթե համեմատենք այն գումարների հետ, որ Հայաստանը ստացել է վերջին տարիներին միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից։ Սակայն կարեւորն այն է, որ այս դեպքում խոսքը գնում է արտաքին մասնավոր ներդրումների մասին։ Սրանք «Արմենտել» հեռախոսային ցանցի 75 միլիոնանոց եւ «Coca-Cola»-ի մոտ 10 միլիոնանոց ներդրումային ձեռնարկներից հետո այն շոշափելի քայլերն են, որոնք հիմք են տալիս ենթադրելու, որ Հայաստանում առաջիկայում սպասվելիք ներդրումային բումը Հայաստանում այնքան էլ անիրական չէ։

Պաշտոնական տվյալներով, 1996 թ. Հայաստանում կատարված ուղղակի ներդրումները կազմել են մոտ 33,8 մլն դոլար, որը 15,8 մլն-ով ավելի է 1995 թ. ծավալից։ Սակայն ինչպես վերջերս հայտարարեց ՀՀ էկոնոմիկայի նախարար Վ. Ավանեսյանը, իրականում դրանց ծավալը հասնում է 60 մլն դոլարի, եւ ներդրումների իրական մեծության գնահատականը դժվարանում է վիճակագրական համակարգի անկատարության հետեւանքով։ Նույն նախարարության արտաքին տնտեսական քաղաքականության վարչության տվյալների համաձայն, Հայաստանի տնտեսության մեջ կատարված ուղղակի ներդրումների ծավալներով առաջին տեղում ԱՄՆ-ն է, որին բաժին է ընկնում դրանց ավելի քան 50%-ը։ Երկրորդն ու երրորդն են, համապատասխանաբար, Ռուսաստանն ու Իրանը։ Ներդրումների 59%-ը կատարվել է առեւտրի բնագավառում, 13%-ը՝ հետազոտությունների, մշակումների ու համակարգչավորման, 10%-ը՝ վերամշակող արդյունաբերության, 8%-ը՝ կապի եւ տրանսպորտի։ Չնչին ծավալներով ներդրումներ են իրականացվել նաեւ շինարարության, գյուղատնտեսության եւ մի քանի այլ ոլորտներում։ Կրթության, առողջապահության ու սոցիալապահովման բնագավառներում ներդրումներ չեն կատարվել։

Նույն աղբյուրի համաձայն, միայն 1996 թ. Հայաստանում գրանցվել է 250 համատեղ ձեռնարկություն, որից 145-ը՝ առեւտրի բնագավառի, 30-ը՝ հետազոտությունների եւ մշակումների, 26-ը՝ վերամշակող արդյունաբերության ոլորտներում։ 1988 թվից մինչեւ օրս Հայաստանում գրանցված համատեղ ձեռնարկությունների թիվը հասնում է 685-ի, որից 321-ը արտասահմանյան ֆիրմաների դուստր ձեռնարկություններ են։ Ամենաշատ ՀՁ-ները հայ-ռուսականներն են (173), երկրորդ տեղում են հայ-իրանականները (142)։ 1996 թ. Իրանը առաջ է անցել Ռուսաստանից այդ տարում գրանցված ՀՁ թվով (համապատասխանաբար 60 եւ 51 ՀՁ)։ ՀՁ-ների ընդհանուր թվով երրորդ տեղում ԱՄՆ-ն է, այնուհետեւ Ֆրանսիան ու Գերմանիան։ ԱՊՀ երկրների շարքում երկրորդը Վրաստանն է, որին հաջորդում են Ուկրաինան եւ Թուրքմենստանը (համապատասխանաբար 21, 11 եւ 5 ՀՁ)։

Ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության միջպետական տնտեսական համագործակցության բաժնի պետ Հրայր Արամյանը, Հայաստանը մինչեւ օրս ստորագրել ու վավերացրել «Ներդրումների խրախուսման մասին» համաձայնագրեր Ուկրաինայի, Վրաստանի, Կիրգիզիայի, Թուրքմենստանի, ԱՄՆ-ի, Ռումինիայի, Ֆրանսիայի, Արգենտինայի, Հունաստանի, Կիպրոսի, Իրանի, Մեծ Բրիտանիայի, Չինաստանի ու Վիետնամի հետ։ Կնքվել, բայց դեռեւս հայկական կողմից չեն վավերացվել համաձայնագրեր Գերմանիայի եւ Եգիպտոսի հետ, նախաստորագրվել են համաձայնագրեր Ղազախստանի եւ Ավստրիայի հետ։ Նախապատրաստվում են նույն կարգի համաձայնագրեր եւս 21 երկրների հետ, այդ թվում Նորվեգիայի, Շվեդիայի, Բելգիայի, Կանադայի, Բրազիլիայի, Հնդկաստանի եւ Հարավային Կորեայի։

Որոշ միջազգային կազմակերպությունների գնահատականներով, անցյալ տարվա վերջում Հայաստանը արտաքին ներդրումների ռիսկի տեսակետից 170 երկրների շարքում գտնվում է 137-րդ տեղում։ Դրան նախորդած կիսամյակի ընթացքում այն բարձրացել էր 13 կետով, մինչ այդ 150-րդն էր։ Այդ ցուցանիշով Հայաստանը ԱՊՀ երկրներից զիջում է միայն Ռուսաստանին, Ուկրաինային եւ Բելառուսին։

ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության արտաքին տնտեսական քաղաքականության վարչության պետ Տիգրան Դավթյանի գնահատմամբ, Հայաստանում զարգացման շեմին սկսված ներդրումային աշխուժությունը կարելի է գնահատել որպես երկրում արտաքին ներդրումների աճի սկիզբ։ Ըստ նրա, Հայաստանում առկա են դրա համար անհրաժեշտ նախադրյալները՝ օրենսդրական դաշտ, բանկային համակարգ, մակրոտնտեսական ու քաղաքական կայունություն։

[illegible]

Երբ է լուծվելու «Արմենիա» բանկի տարածքի հարցը

Մեկ տարի առաջ 1996-ի մարտի 18-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի տեղակալ, «Արմենիա» ազգային բաժնետիրական բանկի լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Ռուբեն Վալեսյանը նամակով դիմում է ՀՀ գլխավոր դատախազ Արտավազդ Գեւորգյանին, ուր խնդրում է «լուծել «Արմենիա» բանկի զբաղեցրած տարածքի պատկանելիության հարցը հօգուտ բանկի լուծարային հանձնաժողովի, ինչը հնարավորություն կտա, ի կատարումն ՀՀ նախագահի 1994 թ. նոյեմբերի 14-ի հրամանագրի, փոխհատուցել ավանդատուների վնասները»։

Հիշեցնենք, որ շուրջ 2,5 տարի առաջ ստորագրված այդ հրամանագրով, Կարապետ Ռուբինյանին, որն 1994-ին ղեկավարում էր ՀՀ նախագահին առընթեր հատուկ վերահսկողության ծառայությունը, հանձնարարված էր շտապ միջոցներ ձեռնարկել՝ տուժած ավանդատուների ներդրած մայր-գումարները վերադարձնելու ուղղությամբ։ Որոշվեց առգրավված ողջ գույքը դնել աճուրդի եւ վաճառքի գումարով մարել պարտքերը։ Այնուամենայնիվ, թե ՀՀ նախագահի 1994-ի հրամանագիրը, եւ թե նրան հաջորդող որոշումը մինչեւ օրս դեռ կախված են օդում, պարտադրելով ավանդատուներին վարելու ինքնուրույն հետաքննություն, ինչպես ամբողջ գույքի հաշվառման, այդպես էլ հնարավոր հասցեների «հայտնաբերման» վերաբերյալ։

«Արմենիա» բանկի լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Ռուբեն Վալեսյանը ստիպված եղավ նման նամակով դիմել նաեւ արդեն ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալ դարձած Կարապետ Ռուբինյանին, որտեղ նշվում է, որ «ըստ բոլոր տվյալների, շենքը պետք է լրիվ անցներ «Արմենիա» բանկին որպես սեփականություն»։ Այնուհետեւ, պարոն Վալեսյանը եւս մեկ անգամ խնդրեց «միջամտություն «Արմենիա» բանկի զբաղեցրած տարածքի պատկանելիության հարցը վարչական կարգով լուծելու համար հօգուտ բանկի...»։

Նշված տարածքը գտնվում է Վարդանանց փողոցի թիվ 13 շենքում եւ նախկինում պատկանում էր «Հայջրշին» միավորմանը։ «Արմենիա» բանկի եւ «Հայջրշին» միավորման միջեւ, ի լրացումն «Հայջրշին» միավորման վարչական շենքի մի մասը վարձակալելու վերաբերյալ 1991 թ. օգոստոսի 15-ի պայմանագրի, 1992 թ. հունվարի 7-ին կնքվում է մի նոր պայմանագիր, որի մեջ նշված է. «Վարձակալված շենքի արժեքը վճարելուց հետո (հաշվի առնելով գների ինդեքսացիան), այդ շենքը մենաշնորհորեն դառնում է «Արմենիա» ԱԳԲ բանկի սեփականությունը եւ վերջինս դադարեցնում է վարձակալը սեփականատիրոջ մասին ՀՀ օրենքն ընդունվելուց հետո»։

Պայմանագրի 2.3 կետում նշված է. «... սեփականաշնորհման ժամանակ բանկի կողմից շենքի հիմնական վերանորոգման եւ վերակառուցման համար փաստական ծախսերը վարձակալասուն հաշվվում է սեփականաշնորհված շենքի կանխավճարի դիմաց»։

Հիշյալ վերանորոգումից հետո տարածքն այսօր ներկայանում է լիիրավ բանկի տեսքով, եւ անհեթեթությունն այն է, որ ներկայումս շենքը փոխանցված է մեկ այլ գերատեսչության ենթակայության։ Այս հանգամանքը հնարավոր չէ բացատրել տրամաբանորեն, եւ անգամ ՀՀ դատախազությունը իր 1995-ի ապրիլի 16-ի պարոն Ռուբինյանին ուղղած տեղեկանքով փաստորեն հաստատում է տարածքի իրական (որպես «Արմենիա» բանկի սեփականություն) պատկանելիությունը։ Զավեշտն այն է, որ նշված տարածքը վաճառելով, արդեն կարելի էր լուծել սոցիալական այդ խնդիրը եւ գործնականում երաշխավորել ՀՀ նախագահի հրամանագրի ուժը։ Նման բան չի կատարվել, եւ նույնիսկ Ռուբեն Վալեսյանը ստիպված է ընդունել, որ «իրավաբանական մարմինների բազմակողմանի վճռական քայլերը ցավալիորեն բանկի շենքի հարց չլուծեցին»։

Կարծում ենք, ՀՀ դատախազությունը այս հարցում պետք է լինի ավելի հետեւողական, եւ վերականգնի իր ավելորդ «օրինականության բանկի» հավերժացումները։

ԱՐԹՈՒՐ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

ՅՈՒՆԻՍԵՖ

Առողջապահական եւ կրթական համատեղ ծրագրեր

Յունիսեֆի հայկական գրասենյակի մամլո ծառայությունից հայտնում են, որ առողջապահության եւ կրթության բնագավառներում մարտ ամսից սկսած իրականացվում են հետեւյալ համատեղ ծրագրերը։ Ամերիկյան ոչ կառավարական AmeriCares կազմակերպության եւ ՀՀ առողջապահության նախարարության հետ մարտի 1-ից օգոստոսի 5-ը կազմակերպվել են մանկաբույժների վերապատրաստման դասընթացներ Երեւանի եւ Արարատի շրջանի 220 մանկաբույժների եւ 120 բուժքույրերի համար։ Դրանք կվարեն ԱՄՆ առաջատար համալսարանների դասախոսները։ Մինչ այդ, մարտի 21-31-ը միջին օղակի բուժանձնակազմի համար անցկացված սեմինարները պատվաստման առօրյա եղանակներին էին նվիրված։

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի հետ մարտի 15-ից մինչեւ մայիսի 1-ը ծրագրված հարցումը նպատակ ունի գնահատելու կրծքով կերակրելու պրոպագանդայի քաղաքականության արդյունքները եւ մշակել նոր մոտեցումներ այս հարցի վերաբերյալ բնակչության ստերեոտիպերը փոխելու համար։

«Հայ ընտանիքի առողջություն» հասարակական կազմակերպության հետ ուսումնասիրվել եւ գնահատվել են 2 Արարատի եւ Վայոց ձորի շրջանների բնակչության վերարտադրողականության ցուցանիշները։ Հետազոտության համաձայն, հիմնական խնդիրները (սոցիալ-տնտեսական, ֆինանսական դժվարություններ, բուժանձնակազմի ցածր շահագրգռություն, կառավարման բարդություններ, սարքավորումների նորոգում եւ պահպանում, դեղորայքի, սարքավորումների անբավարարություն) բնորոշ են հանրապետության առողջապահական բոլոր հիմնարկներին։ Ախտորոշման եւ բուժման միջոցները հաճախ համարժեք չեն, կան տվյալների հավաքագրման բարդություններ։ Բնակչության հիմնական խնդիրը ընտանիքի պլանավորման, սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդությունների, ԴԱՎ-ի, հղիության ընթացքում կերակրվելու [illegible] անբավարարությունն է։ Արդյունքում բնակչության վերարտադրողականության բարելավմանը նպաստելու հանձնարարականներ են տրվել մասնագետներին։

Գիտության եւ կրթության նախարարության հետ Յունիսեֆը սկսել է երեխաների սոցիալ-հոգեբանական վերականգնման դասընթացների շարք։ Այս տարի ծրագրված են 18 սեմինարներ սահմանամերձ հանրակրթական դպրոցների 360 ուսուցիչների եւ 80 հոգեբանների համար։ Նմանօրինակ դասընթացների կմասնակցեն նաեւ Հայաստանի գիշերօթիկ դպրոցների 240 ուսուցիչներ եւ հոգեբաններ։

Քաղաքային եւ գյուղական դպրոցների տնօրենների շրջանում անցկացված հարցումը նպատակ ուներ պարզելու դպրոցների կառավարման բարելավման եւ կրթության համակարգի բարեփոխումների շրջանակում այդ գործընթացին տեղական համայնքներին ներգրավելու անհրաժեշտությունը։ Տվյալների հիման վրա գիտության եւ կրթության նախարարությունը մշակում է հանձնարարականներ եւ դպրոցի ղեկավարների վերապատրաստման համատեղ նախագիծ։ Ավարտվել է փախստական ուսուցիչների հարցումը, որը առանձին առարկաների դասավանդման ընթացքում ծառացող դժվարությունները պարզելու եւ փախստական երեխաների ուսուցման բարելավման ուղիները սահմանելու նպատակ ուներ։

Յունիսեֆի օժանդակությամբ համալսարանական կրթությամբ կանանց հասարակական կազմակերպությունը կանցկացնի սեմինարներ [illegible] ավելի քան 10 հազար մանուկների եւ ուսուցիչների համար։

Ս. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

Օրվա հետքերով

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ռուսաստանի եւ Բելառուսի միավորումն օգտակա՞ր է, թե՞ վնասակար

2 ԱՊՐԻԼ, VOA, BBC, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Չորեքշաբթի օրը, երբ Բորիս Ելցինն ու Ալեքսանդր Լուկաշենկոն ստորագրեցին «Բելառուսի ու Ռուսաստանի միության մասին» պայմանագիրը, Պետդումայի պատգամավորները քվեարկեցին «Ռուսաստանի եւ Բելառուսի փուլ առ փուլ վերամիավորման անհրաժեշտության մասին» հարցը քննարկելու օգտին: Ռուսաստանի օրենսդիր մարմնում մեծամասնություն կազմող կոմունիստները եւ ազգայնականները ցանկանում են վերականգնել Խորհրդային Միությունը: Այդ ճանապարհին նրանք որպես կարեւոր փուլ են դիտում Ռուսաստան-Բելառուս միության ստեղծումը: Պատգամավոր Օլեգ Միրոնովն այդ կապակցությամբ ասաց. «Օգուտից բացի այդ միավորումը մեզ ուրիշ ոչինչ չի տա: Ողջ աշխարհը գնում է ինտեգրացիայի, միավորման ուղիով, իսկ մենք միշտ էլ ապրել ենք ե՛ւ տնտեսական, ե՛ւ աշխարհագրական միասնական տարածքում: Մենք միասնական սլավոնական ժողովուրդներ ենք եւ միշտ էլ ե՛ւ ռուսական կայսրության, ե՛ւ Խորհրդային Միության շրջանակներում միասնական պետություն ենք կազմել»: Պայմանագրին դեմ հանդես եկան ազատականները, որոնք համարում են, որ վաղ է այն կնքել, եւ որ այդ պայմանագիրը կուժեղացնի կոմունիստների եւ ազգայնականների ազդեցությունը: Այդ կապակցությամբ պատգամավոր Սերգեյ Յուշենկովն ասաց հետեւյալը. «Պայմանագիրը ճամփա է բացում ազգայնամոլ-կոմունիստների դիկտատուրայի, ըստ որում դրա վատթարագույն տարբերակի համար, որը կգլխավորի Ալեքսանդր Լուկաշենկոն: Մյուս կողմից, ովքեր որ համոզել են Ելցինին, թե պայմանագիրն անհրաժեշտ է ստորագրել, հույս ունեն հաղթանակել 2000 թվականի ընտրություններում: Բելառուսի հետ միավորման դեպքում պարզ է, որ Ռուսաստանը չի կարող դառնալ ընդլայնված «Մեծ յոթնյակի» անդամ, կարվեն հարաբերությունները արեւմտյան մյուս երկրների հետ, կծագեն տնտեսական խնդիրներ, հարցեր կառաջանան Ուկրաինայի եւ ԱՊՀ այլ երկրների հետ»:

Ռուսաստանի կոմունիստամետ ուժերը չորեքշաբթի օրը հաղթանակ էին տոնում: Նրանք նույնիսկ փորձեցին այդ օրը վերականգնել Խորհրդային Միության դրոշը, զերբը եւ հիմնը (փոփոխված խոսքերով, բայց նույն երաժշտությամբ), սակայն այդ փորձը հաջողությամբ չպսակվեց: Բայց Պետդումայի կոմունիստ պատգամավորները հայտարարեցին, թե նորից են պահանջելու այդ հարցը դնել քվեարկության: Իսկ Ռուսաստանի կոմունիստների առաջնորդ Գենադի Զյուգանովն իր մամլո ասուլիսը բացեց հետեւյալ խոսքերով. «Շնորհավորում եմ ձեզ: Մենք բոլորս կրկին ապրում ենք Միությունում» ու... արժանացավ ներկաների բուռն ծափահարություններին: Իր հերթին «Յաբլոկո» խմբավորմանն այդ հիշարժան նիստում հաջողվեց խորհրդարանային հարցապնդում ներկայացնել վարչապետ Չեռնոմիրդինի ունեցվածքի չափերի մասին, որն ըստ թերթերի գնահատումների, 5 միլիարդ դոլար է կազմում:

Ռուսաստան-Բելառուս միության ստեղծման հարցը չորեքշաբթի օրը քննարկվեց նաեւ Ռուսաստանի կառավարության նիստում: Վարչապետ Չեռնոմիրդինը, ԱՊՀ երկրների հարցերով զբաղվող փոխվարչապետ Վալերի Սերովը եւ նախարար Աման Տուլեեւը ջերմորեն պաշտպանեցին սերտ ժամկետներում միություն ստեղծելու գաղափարը, իսկ առաջին փոխվարչապետ Բորիս Նեմցովն առաջարկեց չշտապել եւ ամեն բան ծանր ու թեթեւ անել: Մյուս առաջին փոխվարչապետը՝ Չուբայսը, այդ օրն իր կարծիքը չհայտնեց, սակայն հայտնի է, որ նա էլ է դեմ շտապողականությանը: Բելառուսի եւ Ռուսաստանի միավորումը քննադատող Ռուսաստանի կառավարության անդամները ելնելով 2 Գերմանիաների միավորման փորձից (ըստ որոշ տվյալների, Գերմանիան տարեկան շուրջ 100 մլրդ մարկ է ծախսում այդ նպատակի համար)՝ մտավախություն ունեն, թե Ռուսաստանի առանց այն էլ տկար գանձարանը չի դիմանա փորձությանը: Բացի այդ, 2 սլավոնական պետությունները այժմ խիստ տարբերվում են միմյանցից եւ այդ պատճառով էլ նրանց միավորումից լավ բան չի ստացվի: Համարվում է, որ Ռուսաստանը բարեփոխումների ու ժողովրդավարության բնագավառներում զգալիորեն առաջ է անցել Բելառուսից:

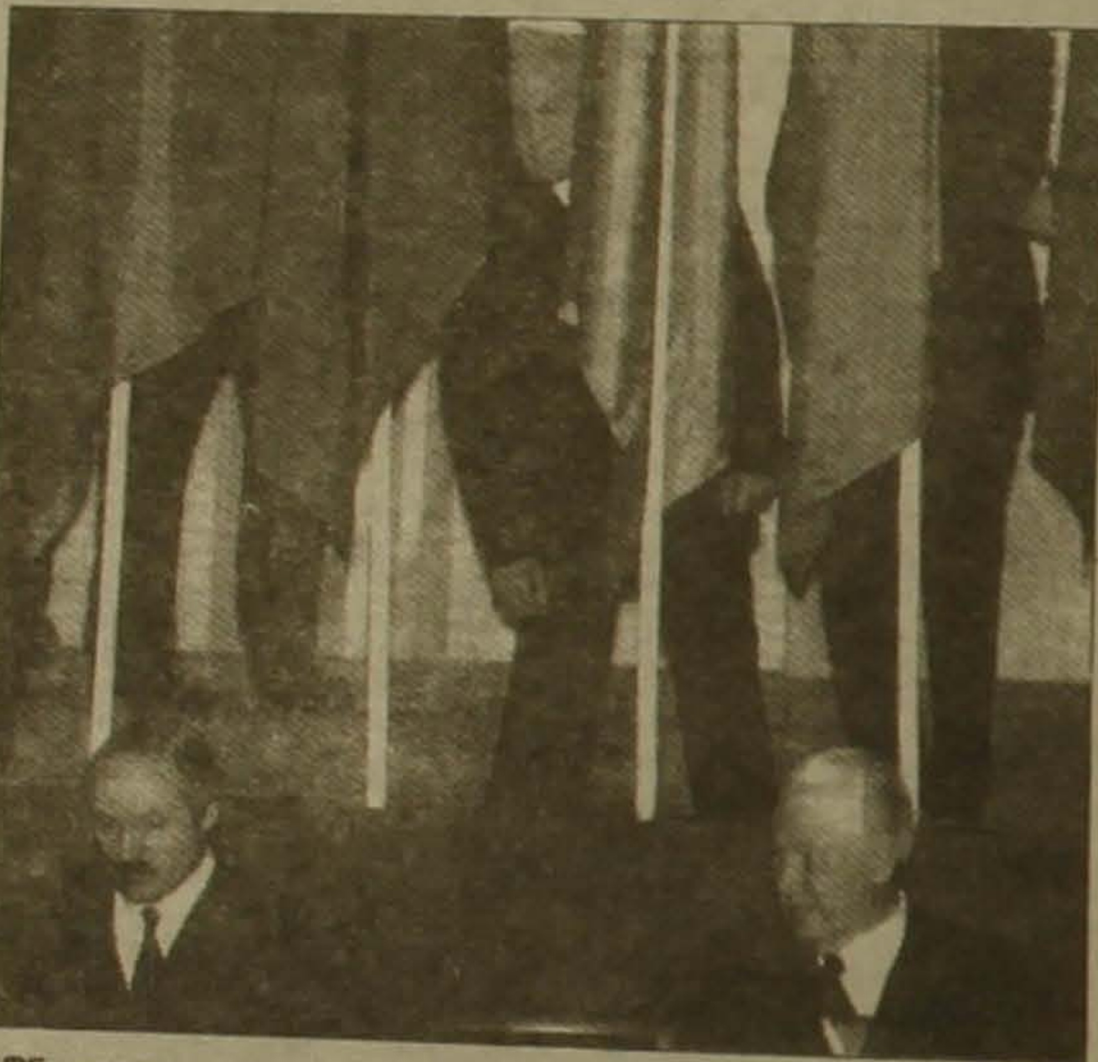

ԱՊՀ գագաթաժողովում. Էդուարդ Շեւարդնաձեին ինչ-որ բան շատ է հետաքրքրել...

Իսկ ի՞նչ կարծիքի է Ռուսաստանի ժողովուրդը Բելառուսի հետ միավորման հարցի վերաբերյալ: Վերջին հարցումներից մեկը ցույց է տվել, որ թեեւ ռուսաստանցիների 59 տոկոսը հավանություն է տալիս Ռուսաստանի եւ Բելառուսի միության ստեղծմանը, այդուհանդերձ 42 տոկոսը կարծում է, որ միացումը չպետք է կայանա, քանի դեռ Բելառուսում խախտվում են մարդու իրավունքները եւ ժողովրդավարական ազատությունները: Վերջին հանգամանքը համաձայն է անտեսել հարցվողների 23 տոկոսը միայն: Ինչ վերաբերում է Միացյալ Նահանգներին, ապա այդ երկրի ղեկավարությունը չի թաքցնում իր անհանգստությունը, սակայն չի ցանկանում մեկնաբանություններ անել, քանի դեռ հայտնի չդառնան պայմանագրի մանրամասները: Պետդեպարտամենտի մամլո խոսնակ Նիկ Բյորնսն ասաց. «Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում շատ է խոսվել Ռուսաստանի եւ Բելառուսի միության մասին: Սակայն այն, ինչ կա այսօր, ոչ է նմանվում իսկական միության, այլ նման է սերտ համագործակցության միայն: Ըստ երեւույթին պետք է մեկ անգամ եւս ուշադիր ըմբռնել այս ամենը»:

ԶԻՆԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄՆԵՐ

Դումայի փակ նիստում հրապարակված տվյալները այլեւս «փակ» չեն

Սկիզբը էջ 1

Ներկայացվում է նաեւ Անդրկովկասյան զորախմբում իրականացված ստուգումների արդյունքները ամփոփող արձանագրությունը, ուր հավաստվում է, թե այստեղից չկանոնակարգված ձեւով զենք ու զինամթերք է դուրս բերվել: Առանձին բաժնով անդրադարձ կա հիշատակված զինամթերքը Հայաստան հասցնելու ուղիների խնդրին: Պնդվում է, թե 92 թվի օգոստոսից մինչեւ 94 թվի հունվար «Մոզդոկ» օդակայանից իրականացվել է ԻԼ-76 ինքնաթիռի 66 եւ ԱՆ-12 ինքնաթիռի երկու չվերթ, որոնցով տեղափոխվել է մոտ 1300 տոննա զինամթերք: Նշվում են նաեւ մի շարք այլ թռիչքներ, որոնք իրականացվել են Ակսյոնովսկի քաղաքի «Ժասմին» օդանավակայանից: Ըստ փաստաթղթի զինամթերքը նախապես 6 շարժակազմերով այստեղ է հասցվել Օմսկից, Վոլգոգրադից եւ Իրկուտսկի, Սվերդլովսկի ու Պերմի մարզերից: Ինչպես զենքի, այնպես էլ դրա փոխադրման համար երբեւէ հայկական կողմը, ըստ առկա փաստաթղթի, վճարել է կանխիկ: Միայն Օմսկից զրահատանկային փոխադրումներն իրականացնելու համար ՀՀ պաշտպանության նախարարության ներկայացուցիչ, մայոր Մ. Իսախյանը 632 միլիոն 606 հազար 333 ռուբլուն համարժեք դոլար է վճարել: Մյուս շարժակազմերի համար, սակայն, արդեն վճարել է Ռուսաստանի բանակը 1 մլրդ 187,9 մլն ռուբլի: Նման պատկեր է ներկայացվում նաեւ օդային փոխադրումների համար:

Թերթի հրապարակման մեջ կան նաեւ բավականին միանշանակ հարցադրումներ. «Ի՞նչ պետական քաղաքականության եւ Ադրբեջանի հետ հարաբերությունների մասին կարող է խոսք լինել, երբ մենք Ռ-17 համակարգի համար 24 օպերատիվ-տակտիկական հրթիռ ենք առաքել, որ բավական է Բաքուն կործանելու համար: Բայց բավական չէ որ ուղարկել ենք, դեռ Կապուստին Յարում էլ սովորեցրել ենք հայ սպաներին օգտագործել դրանք»:

«Մոսկովսկի կոմսոմոլեց» թերթի այս հրապարակման հեղինակ Ալեքսանդր Բուդբերգն այնուհետեւ գալիս է, թերեւս, իր համար ամենակարեւորին, փորձելով անվանել նրանց, ովքեր կանգնած են եղել այս առաքումների ետեւում: Նրա գնահատմամբ, այդ առումով հնարավոր է բարձրաստիճան զինվորականների մի մեծ ցանկ կազմել: Հասկանալի նրան ուշագրավ է թվում այն իրողությունը, որ չնայած առաքումները սկսվել են Պավել Գրաչովի օրոք, սակայն շարունակվել են նաեւ 1996 թվականին, շրջանցելով նոր նախարար Ռոդիոնովին: «Իմանալով գլխավոր շտաբի նախկին պետ Միխայիլ Կոլեսնիկովի զգուշավորությունը, կարելի է չկասկածել, որ եթե նա հրահանգել է շարունակել առաքումները առանց Ռոդիոնովին տեղյակ պահելու, ուրեմն հրամաններ է ստացել շատ բարձր պաշտոն զբաղեցնող ղեկավարներից», գրում է Բուդբերգը:

Թերթը չի մոռանում հրապարակման վերջում նշել, թե սա ելույթ չէ Հայաստանի դեմ, այլ փորձ է նպաստելու երկրում կարգուկանոնի հաստատմանը, միաժամանակ արձանագրելով, թե դրա հույսերը մեծ չեն:

«Փաստին» հասած տեղեկություններով, երեկ Դումայի փակ նիստից հետո գեներալ Ռոխլինն անմիջապես հրավիրվել է Ռուսաստանի Դաշնության հատուկ ծառայությունների կողմից զրույցի, որից հետո սկսվել են քննչական հատուկ գործողություններ առաքումների հարցով: Հասկանալի է նաեւ, որ մոսկովյան վստահելի աղբյուրների պնդմամբ, այստեղ քննություն է սկսվել նաեւ Ադրբեջանին ռուսական զենք առաքելու հարցի շուրջ:

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ՇՐՋԱԿԱ
ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ
ԻՄԱՑԵՔ ԵՎ ԿԻՐԱՌԵՔ ՁԵՐ
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՔ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ (ՇՄԻՊՀԿ)
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ-ՈՒՐԲԱԹ օրերին, ժամը 10.00-16.00
Հասցե. Երեւան, Կորյունի փ. 8, 3-րդ հարկ, բն. 8
Հեռախոս 56-13-86

Վրաց պատգամավորները սպառնում են

3 ԱՊՐԻԼ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Վրաստանի խորհրդարանն այսօր ընդունեց մի բանաձեւ, որով ռուսաստանյան խաղաղապահ զորամիավորումներին կոչ արեց տեղակայվել Աբխազիայի տարածքի խորքում: 158՝ կողմ, 10՝ դեմ ձայների հարաբերակցությամբ վրաց պատգամավորների ընդունած բանաձեւում ասված է, թե Ռուսաստանը կարող է զրկվել Վրաստանում տեղակայված ռազմակայաններից այն դեպքում, եթե խաղաղապահ զորամիավորումները չընդարձակեն Աբխազիայում իրենց հսկողության տակ գտնվող շրջանը: 94 թվականին ստորագրված պայմանագրի համաձայն, Ռուսաստանը շուրջ 15 հազար զինծառայող է տեղակայել Վրաստանի տարածքում գտնվող 3 ռազմակայաններում: Անցած շաբաթ Մոսկվայում տեղի ունեցած ԱՊՀ երկրների ղեկավարների գագաթաժողովը համաձայնեց ընդարձակել Աբխազիայում տեղակայված ռուս խաղաղապահների լիազորությունները

Ալժիր. Ռազմական գործողության ժամանակ սպանվեց 100 իսլամական

ԱԼԺԻՐ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՏ: Ալժիրի արեւելքում վերջին օրերին իրականացված ռազմական գործողության ժամանակ սպանվել են իսլամական ընդհատակյա զինված խմբերի շուրջ 100 անդամներ: Այդ մասին հինգշաբթի օրը հայտնել է Ալժիրի «Էլ Վաթան» անկախ թերթը: Լայնածավալ գործողությունը, որին մասնակցել են նաեւ ռազմական ուղղաթիռներ, սկսվել է կիրակի օրը Կաբիլայի շրջանում: Իրազեկ աղբյուրներին վկայակոչելով, թերթը գրում է, որ բանակը պաշարել է «ահաբեկչական խմբերի ամենաթիկունքային շրջանը» Թիզի Ուզու տարածաշրջանում, մայրաքաղաքից մոտ 100 կմ արեւելք: Մի շարք թաքստոցներ եւ ռումբերի պատրաստման գլխավոր արհեստանոցները, ինչպես նաեւ 1990-ին ստեղծված հիվանդանոցը, որ բուժում էին խմբերի վիրավոր անդամներին, հաղորդագրությունների համաձայն, ոչնչացվել են: Գործողության անցկացման վայրը 1994 թվականից ի վեր համարվում էր «առավել գաղտնի եւ բանակի համար անհասանելի թիկունքային շրջան»:

Կա՞ կյանք Յուպիտերի վրա

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՓԱՍՏ: ՆԱՍԱ-ի անցկացրած տիեզերական հետազոտությունների արդյունքում մասնագետները հնարավորություն են ստացել ենթադրելու, որ կյանքի նշաններ կան Յուպիտեր մոլորակի երկու լուսնակավառակներից «Գալիլեո» տիեզերական սարքի օգնությամբ ստացված բազադրությունները օրգանական մոլեկուլների մասնիկներ են պարունակում: Գիտնականներն այդ նոր արդյունքները համադրելով նախկինում ստացված տվյալների հետ կարող են ասել, թե ներկայում կամ անցյալում այստեղ կյանքի առկայության հավանականությունը շատ մեծ է:

ԿՈՐԵԼ Է
Մյասնիկյանի շրջանում գրանցված Գրիգորյան «Գ.Է.Մ.» անհատական ձեռնարկության վկայականը:
Գրանցման № 273.020.00194
Վկայական № 01Ա 002763

Բարձրակարգ մասնագետը ՊԱՐԱՊՈՒՄ Է անգլերեն:
Վարձավճարը՝ մատչելի:
Հեռ.՝ 567418

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
2 սենյականոց բնակարաններ եւ ավտոտնակ 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին եւ 2-րդ հարկերում, Դեմիրճյան 17 շենք:
Հեռ.՝ 581841, 523056, 523884

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
3 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 5-րդ հարկում, 70/50 քմ, ավտոտնակով: Հրաչյա Քոչար 23 (նախկին Չեկի խանութի մոտ):
Հեռախոս՝ 22-42-68

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ եռյա բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Պատվեր 69149 Պատվեր 551 Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 3. 04. 1997 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@